

U C H W A Ł A Nr XLI/235/2017

Rady Gminy Żelechlinek

z dnia 27 września 2017 r.

w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Gminy Żelechlinek na lata 2017 - 2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 446, poz. 1579, poz. 1948; z 2017 r. poz. 730, poz. 935) oraz Uchwały Nr XXIX/176/2016 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 25 października 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania programu rewitalizacji dla Gminy Żelechlinek **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Program Rewitalizacji dla Gminy Żelechlinek na lata 2017 – 2020, którego treść stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Żelechlinek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Gminy

Mirosława Pasik

**PROGRAM REWITALIZACJI
DLA GMINY ŻELECHLINEK
NA LATA 2017-2020**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
I. DIAGNOZA	5
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŻELECHLINEK	5
2. DIAGNOZA SFERY POŁECZNEJ	8
2.1. DEMOGRAFIA	8
2.2. POMOC SPOŁECZNA	10
2.3. EDUKACJA	16
2.4. KULTURA I KAPITAŁ SPOŁECZNY	18
2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ	20
3. DIAGNOZA SFERY GOSPODARCZEJ	22
3.1. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	22
3.2. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE	24
3.3. TURYSTYKA	26
4. DIAGNOZA SFERY ŚRODOWISKOWEJ	26
5. DIAGNOZA SFERY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	27
6. DIAGNOZA SFERY TECHNICZNEJ	28
7. WSKAZANIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	31
II. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI	36
1. POGŁĘBIONA DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ	36
2. WSKAZANIE OBSZARU REWITALIZACJI	39
3. ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU REWITALIZACJI	41
4. POTENCJAŁY OBSZARU REWITALIZACJI	41
5. SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACJI	42
III. WEWNĘTRZA SPÓJNOŚĆ DZIAŁAŃ	43
1. OPIS POWIĄZAŃ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	43
2. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	46
3. CELE I KIERUNKI REWITALIZACJI	46
IV. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	48
1. LISTA PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	48

Uzasadnienie

do Uchwały Nr XLI/235/2017 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 27 września 2017 r. w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 446, poz. 1579 poz. 1948; z 2017 r. poz. 730, poz. 935) do wyłącznej właściwości rady gminy należy uchwalanie programów gospodarczych. Jednym z takich dokumentów jest program rewitalizacji gminy. Uchwałą nr XXIX/176/2016 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 25 października 2016 r. przystąpiono do opracowania programu rewitalizacji dla Gminy Żelechlinek. Wykonanie uchwały powierzono Wójtowi Gminy Żelechlinek.

Analiza dotycząca kwalifikacji dokumentu do dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1405) zwanej dalej ustawą ooś, „Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

1) koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego;

2) polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;

3) polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione w pkt 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.”

Zgodnie z art. 47 ustawy ooś *Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione w art. 46, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57, organ opracowujący projekt dokumentu stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.*

1) Niniejszy dokument nie należy do dokumentów wymienionych w art. 46 ust. 1 gdyż nie dotyczy koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego;

2) Aby dokument należał do dokumentów wymienionych w art. 46 pkt. 2 ustawy ooś dokument musiałby spełniać jednocześnie następujące przesłanki:

- musi być projektem polityki, strategii, planu lub programów dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu,
- musi być opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji lub zgodnie z art. 56 ustawy ooś podmioty niebędące organem administracji
- musi wyznaczać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Powyższy dokument nie zawiera ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dlatego nie może być zakwalifikowany do przedsięwzięć wymienionych w art. 46 ust.2 ustawy ooś.

3) Niniejszy dokument nie należy do dokumentów wymienionych w art. 46 ust. 3, gdyż terenie Gminy Żelechlinek oraz w bezpośrednim sąsiedztwie nie znajdują się obszary Natura 2000 na które mogłyby oddziaływać przedsięwzięcia zawarte w programie rewitalizacji

Dokument nie należy także do dokumentów wymienionych w art. 47 ustawy ooś. Nie stwierdzono, że dokument może wyznaczać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ani realizacja postanowień tego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym stwierdzono, że Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020 nie należy do dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

M. D.

I. DIAGNOZA

Dla spełnienia wymogów opisanych w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”, zatwierdzonych przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku konieczne jest przeprowadzenie diagnozy obejmującej analizę występowania problemów na obszarze całej gminy i we wszystkich sferach jej aktywności: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, środowiskowej i technicznej. Celem takiej diagnozy jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego i określenie obszaru rewitalizacji. Dla obszaru rewitalizacji przeprowadza się pogłębioną diagnozę, która ma odpowiedzieć na pytanie, dlaczego właśnie tu występuje koncentracja zjawisk negatywnych oraz jaka jest skala potrzeb na tym obszarze. W podsumowaniu diagnozy pogłębionej wskazane jest także odniesienie się lokalnych potencjałów, które można wykorzystać przy wypracowywaniu wskazanego do rewitalizacji obszaru ze stanu kryzysowego.

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŻELECHLINEK

Gmina Żelechlinek położona jest w województwie łódzkim – podregionie wschodnim, w powiecie tomaszowskim i sąsiaduje z gminami: Budziszewice, Lubochnia i Czerniewice. Żelechlinek sąsiaduje także z gminami: Koluszki z powiatu łódzkiego wschodniego, Jeżów z powiatu brzezińskiego, Głuchów z powiatu skierniewickiego oraz Rawa Mazowiecka z powiatu rawskiego.

Ryc. 1. Położenie gminy Żelechlinek.

Źródło: www.powiat-tomaszowski.pl

Gmina Żelechlinek zajmuje obszar o powierzchni 92 km², który podzielony jest administracyjnie na 19 sołectw. Na obszarze gminy położonych jest 39 miejscowości i wsi, z których największy jest Żelechlinek – siedziba władz gminy.

Ryc. 2. Mapa gminy Żelechlinek.

Źródło: <http://www.zelechlinek.pl/mapa-gminy>

Gmina Żelechlinek, poprzez gminę Lubochnia, posiada powiązanie komunikacyjne z drogą ekspresową S8 Warszawa – Katowice (fragment europejskiego korytarza sieci TENT – droga międzynarodowa E-67), poprzez gminę Rawa Mazowiecka – z drogą krajową nr 72 (Łódź), a poprzez gminę Koluszki – z drogą wojewódzką nr 715. Przez obszar gminy Żelechlinek nie przebiega linia kolejowa.

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2016 r. gminę zamieszkiwały 3 368 osoby, w tym 1 720 kobiet oraz 1 648 mężczyzn. Gęstość zaludnienia wynosi 36,6 osób/km².

Tabela 1. Wykaz sołectw gminy Żelechlinek wraz z ich powierzchnią i liczbą mieszkańców.

I.p	Nazwa sołectwa	Miejscowości w sołectwie	Powierzchnia sołectwa w ha	Liczba ludności na dzień 31.12.2016
1	Bukowiec	Bukowiec	391,5	130
2	Czechowice	Czechowice	202,1	114
3	Czerwonka	Czerwonka	597,8	209
4	Dzielnica	Dzielnica, Sabinów	391,5	56
5	Feliksów	Feliksów, Janów, Budki Łochowskie, Łochówek Mały	424,3	76
6	Gutkowice	Gutkowice, Władysławów	588,3	143
7	Józefin	Józefin, Wola Naropińska, Brenik	662,4	113
8	Karolinów	Karolinów, Ignatów	360,9	159
9	Kopiec	Kopiec, Gutkowice Nowiny, Stefanów	401,6	90
10	Lesisko	Lesisko, Nowiny	688,6	196
11	Łochów	Łochów	415,7	101
12	Naropna	Naropna, Łochówek	288,9	105
13	Radwanka	Radwanka, Petrynow, Lucjanów	441,9	229
14	Stanisławów	Stanisławów, Świniokierz Włociański, Świniokierz Dworski	648,1	279
15	Staropole	Staropole, Julianów, Chociszew	461,5	99
16	Sokołówka	Sokołówka, Gawerków	315,8	83
17	Teklin	Teklin, Wolica, Nowe Byliny	606,3	121
18	Żelechlin	Żelechlin, Modrzewek	777,7	515
19	Żelechlinek	Żelechlinek	551,7	550
Razem			9 216,6	3 368

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Większość miejscowości i wsi położonych w gminie Żelechlinek zamieszкана jest przez mniej niż 200 mieszkańców i ma charakter typowo wiejski – budynki gospodarcze i mieszkaniowe zlokalizowane są w siedliska i nie rozrastają się poza dotychczasowe granice. Wyjątkiem jest Żelechlinek, w którym występuje nie tylko zagęszczenie dotychczasowej zabudowy, ale i jej rozmywanie się poza tradycyjne granice.

Większość miejscowości i wsi w gminie Żelechlinek pełni funkcje rolnicze, bardzo rzadko łącząc je z funkcjami przemysłowymi czy usługami. W oparciu o lokalne produkty pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, gmina wyspecjalizowała się w produkcji młynarskiej i przetwórstwie mięsny. Obok tych branż, na terenie gminy działają wytwórnie ogrodzeń betonowych i metalowych oraz zakład produkujący opakowania z tworzyw sztucznych i kartonu.

Niewielkie zagęszczenie ludności oraz niewielki i rozdrobniony przemysł sprzyjają środowisku naturalnemu – gmina jest mniej zanieczyszczona, jest siedliskiem wielu gatunków roślin i zwierząt oraz sprzyja kontaktowi z naturą.

2. DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ

Minimalny zakres diagnozy społecznej wskazany zarówno w ustawie o rewitalizacji, jak i w wytycznych w zakresie rewitalizacji odnosi się do następujących zjawisk kryzysowych:

- bezrobocia,
- ubóstwa,
- przestępczości,
- edukacji lub kapitału społecznego,
- uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Obok tych elementów, diagnoza może sięgać do innych zjawisk społecznych, które są charakterystyczne dla gminy i najlepiej opisują skalę jej problemów.

2.1. DEMOGRAFIA

Analiza danych z zakresu demografii pozwala zaobserwować wiele negatywnych zjawisk zachodzących w gminie, np. odpływu mieszkańców lub dominacji osób w wieku poprodukcyjnym na danym obszarze (starzenie się społeczeństwa).

Tabela 2. Populacja gminy Żelechlinek w latach 2006-2016.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba mieszkańców gminy, w tym:	3 468	3 448	3 448	3 445	3 433	3 392	3 367	3 365	3 373	3 374	3 368
kobiety	1 737	1 730	1 742	1 742	1 744	1 739	1 719	1 724	1 724	1 723	1 720
mężczyźni	1 731	1 718	1 706	1 703	1 689	1 653	1 648	1 641	1 649	1 651	1 648

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba mieszkańców gminy Żelechlinek systematycznie spada – w skali ostatnich 10 lat był to spadek łącznie o 100 osób. Spadek liczby mieszkańców widoczny jest zarówno w grupie kobiet (- 17 osób), jak i wśród mężczyzn (- 83), przy czym w ciągu ostatnich 10 lat ubyło prawie pięć razy więcej mężczyzn. Nie wpłynęło to jednak widocznie na strukturę płci, gdyż kobiety stanowiły i nadal stanowią ok. 51% mieszkańców gminy.

Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Żelechlinek w latach 2006-2016.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Przyrost naturalny	-1	-25	-11	-1	-20	-20	-7	-15	-1	-2	Bd
Urodzenia	37	44	45	46	40	35	49	43	40	32	Bd
Zgodny	38	69	56	47	60	55	56	58	41	34	Bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Żelechlinek na koniec 2015 roku notował ujemny przyrost naturalny na poziomie – 2. Przy liczbie urodzeń na poziomie powyżej 40 w roku, można zaobserwować tendencję do jej spadku w cyklu co 3-4 lata, niemniej liczba urodzin nie spadła poniżej 30 osób w roku. Pozwala to gminie utrzymać wskaźnik przyrostu naturalnego na znacznie lepszym poziomie (-0,6 na 1000 mieszkańców) niż wynosi on w województwie łódzkim (-3,6 na 1000 mieszkańców). Z danych GUS za 2015 rok, opisujących przyczyny zgonów w gminie Żelechlinek wynika, że blisko połowa z nich (47,3%) spowodowana jest

chorobami układu krążenia, co może wskazywać na stres, z jakim spotykają się mieszkańcy gminy (ze względu na miejsce zamieszkania – wieś, należy raczej wykluczyć przyczyny związane z niewłaściwą dietą i brakiem ruchu). Drugą przyczyną zgonów są choroby nowotworowe, odpowiedzialne za niespełna ¼ zgonów. Choroby układu krążenia to przyczyna 5% zgonów.

Tabela 4. Migracje w gminie Żelechlinek w latach 2006-2016.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Saldo migracji wewnętrznych, w tym:	- 7	- 16	- 3	13	8	1	- 5	1	2	- 1	Bd
zameldowania	35	16	30	41	35	29	25	29	25	34	Bd
wymeldowania	42	55	33	28	27	28	30	28	23	35	Bd
Saldo migracji zagranicznych	0	0	1	0	0	0	0	0	- 1	0	Bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ostatnie lata to stabilizacja salda migracji w gminie Żelechlinek. Analiza migracji z uwzględnieniem płci daje częściową odpowiedź na problem zmniejszenia się liczby mężczyzn w gminie – wg danych GUS wymeldowania wśród mężczyzn są niemal dwukrotnie wyższe niż w przypadku kobiet, przy jednoczesnym równym poziomie zameldowań.

Pod względem wieku biologicznego, gminę Żelechlinek na koniec 2015 roku zamieszkiwało 17,6% osób w wieku do 14 roku życia, 64,1% osób w wieku produkcyjnym oraz 18,3% seniorów. W porównaniu do danych opisujących wiek biologiczny mieszkańców województwa łódzkiego, widoczna jest większa od średniej liczba dzieci i młodzieży (o 3,6%) oraz mniejsza liczba osób w wieku produkcyjnym (o 4,3%).

Tabela 5. Gęstość zaludnienia w gminie Żelechlinek na koniec 2016 roku.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Mieszkańcy sołectwa w ogólnej liczbie mieszkańców gminy (%)	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia (osoba/ha)
Bukowiec	130	3,86	391,5	0,33
Czechowice	114	3,39	202,1	0,56
Czerwonka	209	6,21	597,8	0,34
Dzielnica	56	1,66	391,5	0,14
Feliksów	76	2,26	424,3	0,17
Gutkowice	143	4,25	588,3	0,24
Józefin	113	3,36	662,4	0,17
Karolinów	159	4,73	360,9	0,44
Kopiec	90	2,67	401,6	0,22
Lesisko	196	5,82	688,6	0,28
Łochów	101	2,99	415,7	0,24
Naropna	105	3,12	288,9	0,36
Radwanka	229	6,79	441,9	0,51
Stanisławów	279	8,28	648,1	0,43
Staropole	99	2,94	461,5	0,21
Sokołówka	83	2,46	315,8	0,26

Teklin	121	3,59	606,3	0,19
Żelechlin	515	15,29	777,7	0,66
Żelechlinek	550	16,33	551,7	0,99
RAZEM	3 368	100	9 216,6	0,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Dwa sołectwa gminy Żelechlinek wyraźnie wyróżniają się pod względem liczby mieszkańców – Żelechlin zamieszkuje 515 osób, tj. 15,29% wszystkich mieszkańców gminy, a Żelechlinek 550 mieszkańców, co stanowi 16,33% wszystkich mieszkańców gminy. Kolejne sołectwo – Stanisławów, zamieszkuje 279 osób, co stanowi 8,28% wszystkich mieszkańców gminy. Sołectwa z najmniejszą liczbą mieszkańców – Dzielnica, Feliksów, Sokołówka i Staropole zamieszkuje mniej niż 100 osób każde (každorazowo mniej niż 3% ogółu mieszkańców gminy). Z kolei sołectwo Żelechlinek wyraźnie wyprzedza inne sołectwa gminy pod względem gęstości zaludnienia – 0,99 osób na hektar, przy średniej dla gminy Żelechlinek na poziomie 0,36. Gęstością zaludnienia wyróżniają się też sołectwa Żelechlin (0,66 os/ha), Czechowice (0,56 os/ha) i Radwanka (0,51 os/ha). Z kolei sołectwa Dzielnica, Feliksów, Józefin i Teklin mają gęstość zaludnienia poniżej 0,20 osoby na hektar.

Podsumowaniem sytuacji demograficznej w gminie Żelechlinek może być opinia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS), zawarta w „Ocenie zasobów pomocy społecznej” za rok 2016, w której zwrócono uwagę na utrzymujący się ujemny przyrost naturalny, zjawisko migracji zarobkowej osób w wieku produkcyjnym oraz groźbę wystąpienia zjawiska starzenia się społeczeństwa gminy.

2.2. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna na poziomie gminy, to działania podejmowane przez instytucje administracji samorządowej wobec osób, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej i samodzielnie nie są w stanie tej sytuacji sprostać. Pomoc społeczna na poziomie gminy polega przede wszystkim na analizie i ocenie zjawisk prowadzących do powstania sytuacji kryzysowych oraz udzielania pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej.

Na terenie gminy Żelechlinek pomoc społeczna organizowana jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), który we wstępie do „Oceny zasobów pomocy społecznej” za rok 2016 opisuje tło społeczne, wymieniając najistotniejsze braki oraz wyzwania w sferze społecznej:

- brak żłobka (przy liczbie urodzeń powyżej 30 dzieci w roku),
- brak świetlicy dla dzieci i młodzieży (przy funkcjonującym w gminie jednym przedszkolem i jednej szkole podstawowej),
- brak mieszkań chronionych i socjalnych (przy ogólnych złych warunkach bytowych),
- rosnąca liczba osób chorych i zniedołężniałych (głównie osoby starsze i samotne),
- wysoki poziom bezrobocia i mała liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku (przy postępującej dezaktualizacji kwalifikacji i umiejętności osób objętych pomocą społeczną).

GOPS realizuje swoją misję poprzez udzielanie pomocy i wsparcia w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Na koniec 2016 roku pomocą w formie pieniężnej objęte było 66 rodzin, a w formie niepieniężnej 57 rodzin, jednocześnie przeprowadzono wywiady środowiskowe w 106 rodzinach.

Tabela 6. Powody udzielenia pomocy i wsparcia w gminie Żelechlinek w latach 2014-2016.

Powód udzielenia pomocy i wsparcia	2014	2015	2016
Ubóstwo – liczba rodzin / liczba osób w rodzinach	104 / 320	90 / 276	81 / 250
Bezrobocie – liczba rodzin / liczba osób w rodzinach	62 / 182	53 / 176	47 / 143
Niepełnosprawność – liczba rodzin / liczba osób w rodzinach	50 / 122	49 / 110	38 / 63
Długotrwała lub ciężka choroba – liczba rodzin / liczba osób w rodzinach	61 / 181	68 / 182	63 / 151
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – liczba rodzin / liczba osób w rodzinach	54 / 215	58 / 240	47 / 195
Potrzeba ochrony macierzyństwa – liczba rodzin, w tym wielodzietność	31 24	20 17	24 21
Alkoholizm – liczba rodzin / liczba osób w rodzinach	34 / 67	26 / 54	30 / 75
Przemoc w rodzinie – liczba rodzin / liczba osób w rodzinach	3 / 11	4 / 14	4 / 12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Żelechlinku.

Liczba rodzin i osób w tych rodzinach, objętych pomocą społeczną w gminie Żelechlinek w ostatnich trzech latach spada. Patrząc na powody udzielenia pomocy i wsparcia w 2016 roku widać, że najwięcej rodzin korzysta z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (81 rodzin i 250 osób), długotrwałej lub ciężkiej choroby (63 rodziny i 151 osób), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (47 rodzin i 195 osób) oraz bezrobocia (47 rodzin i 143 osoby). W porównaniu do roku 2015 w dwóch kategoriach przyznania pomocy społecznej liczba rodzin i osób w tych rodzinach zwiększyła się – w przypadku potrzeby ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietności) liczba rodzin wzrosła o 4, co wynika z ich objęcia rządowym programem „500+”, natomiast niepokojący jest wzrost liczby rodzin, w których nadużywany jest alkohol (wzrost o 4 rodziny i aż o 21 osób). Nie zmniejszyła się też liczba rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie (4 rodziny).

GOPS w „Ocenie zasobów pomocy społecznej” za rok 2016 podkreśla, że pomimo zmniejszenia się w ostatnich latach ilości rodzin i osób korzystających z pomocy i wsparcia, rośnie kwota udzielanych świadczeń pieniężnych, w tym szczególnie kwoty dotyczące wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych. W 2014 roku GOPS w gminie Żelechlinek dysponował środkami finansowymi na wydatki w ramach pomocy społecznej w wysokości 2 305 611 zł, podczas gdy na koniec roku 2016 kwota ta wyniosła już 2 435 778 zł.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Liczba mieszkańców sołectwa korzystających z pomocy społecznej	Mieszkańcy sołectwa korzystający z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców gminy korzystających z pomocy społecznej (%)
Bukowiec	130	28	3,15
Czechowice	114	59	6,64
Czerwonka	209	43	4,84
Dzielnica	56	26	2,92
Feliksów	76	19	2,14
Gutkowice	143	41	4,61
Józefin	113	28	3,15
Karolinów	159	36	4,05
Kopiec	90	19	2,14
Lesisko	196	75	8,44
Łochów	101	16	1,80
Naropna	105	65	7,31
Radwanka	229	78	8,77
Stanisławów	279	66	7,42
Staropole	99	27	3,04
Sokołówka	83	24	2,69
Teklin	121	4	0,45
Żelechlin	515	118	13,27
Żelechlinek	550	117	13,16
RAZEM	3 368	889	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Żelechlinku.

Z pomocy społecznej w gminie Żelechlinek na koniec roku 2016 korzystało 889 osób, tj. 26,39% wszystkich mieszkańców gminy. W tabeli powyżej wyróżniono sołectwa, w których odnotowano największą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej. Najgorzej pod względem liczby mieszkańców korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wygląda sytuacja w sołectwach Żelechlin i Żelechlinek, gdzie z pomocy korzystało odpowiednio 118 osób (tj. 13,27% wszystkich mieszkańców) i 117 osób (tj. 13,16% wszystkich mieszkańców). Sołectwami, w których także odnotowano znaczną liczbę osób korzystających z pomocy społecznej są także: Radwanka – 78 mieszkańców (8,77%), Lesisko – 75 mieszkańców (8,44%), Stanisławów – 66 mieszkańców (7,42%), Naropna 65 mieszkańców (7,31%) i Czechowice – 59 mieszkańców (6,62%).

Dla zobrazowania sytuacji społecznej w gminie Żelechlinek, analizie poddane zostaną grupy korzystających z pomocy społecznej, w których w 2016 roku stwierdzono największą liczbę osób objętych pomocą i wsparciem, tj.: osoby ubogie – 250 osób i osoby w rodzinach wykazujących bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 195 osób oraz osoby bezrobotne – 143 osoby.

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Liczba mieszkańców sołectwa korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	Liczba mieszkańców sołectwa korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców gminy korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa (%)
Bukowiec	130	12	4,8
Czechowice	114	18	7,2
Czerwonka	209	16	6,4
Dzielnica	56	8	3,2
Feliksów	76	7	2,8
Gutkowice	143	15	6,0
Józefin	113	9	3,6
Karolinów	159	14	5,6
Kopiec	90	5	2,0
Lesisko	196	23	9,2
Łochów	101	8	3,2
Naropna	105	19	7,6
Radwanka	229	24	9,6
Stanisławów	279	21	8,4
Staropole	99	6	2,4
Sokołówka	83	5	2,0
Teklin	121	0	0
Żelechlin	515	25	10,0
Żelechlinek	550	15	6,0
RAZEM	3 368	250	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Żelechlinku.

Z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa korzystało w 2016 roku 250 mieszkańców gminy Żelechlinek. Najgorzej pod względem liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa wygląda sytuacja w sołectwach Żelechlin – 25 mieszkańców (10,0%), Radwanka – 24 mieszkańców (9,6%), Lesisko – 23 mieszkańców (9,2%) oraz Stanisławów – 21 osób (8,4%) – sołectwa te zostały wyróżnione w tabeli powyżej. Sołectwami, w których także odnotowani większą liczbę mieszkańców dotkniętych problemem ubóstwa są: Naropna – 19 mieszkańców (7,6%), Czechowice – 18 mieszkańców (7,2%), Czerwonka – 16 mieszkańców (6,4%), Gutkowice i Żelechlinek – po 15 mieszkańców (tj. po 6,0%) oraz Karolinów – 14 mieszkańców (5,6%).

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Liczba mieszkańców sołectwa korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Liczba mieszkańców sołectwa korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (%)
Bukowiec	130	2	1,03
Czechowice	114	16	8,20
Czerwonka	209	5	2,56
Dzielnica	56	6	3,09
Feliksów	76	1	0,51
Gutkowice	143	13	6,67
Józefin	113	3	1,54
Karolinów	159	1	0,51
Kopiec	90	9	4,61
Lesisko	196	16	8,20
Łochów	101	0	0
Naropna	105	16	8,20
Radwanka	229	19	9,74
Stanisławów	279	17	8,72
Staropole	99	6	3,09
Sokołówka	83	9	4,61
Teklin	121	0	0
Żelechlin	515	27	13,85
Żelechlinek	550	29	14,87
RAZEM	3 368	195	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Żelechlinku.

Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z pomocy społecznej w gminie Żelechlinek w 2016 roku korzystało 195 mieszkańców. Zdecydowanie najgorzej pod względem liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych sytuacja wygląda w sołectwach Żelechlinek – 29 mieszkańców (14,87%) i Żelechlin – 27 mieszkańców (13,85%). Sołectwami, w których także odnotowano znaczącą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych były: Radwanka – 19 mieszkańców (9,74%), Stanisławów – 17 mieszkańców (8,2%), Czechowice, Lesisko i Naropna – odpowiednio po 16 mieszkańców (tj. po 8,2%) oraz w Gutkowice – 13 mieszkańców (6,67%).

Tabela 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w sołectwie	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa (%)
Bukowiec	130	8	5,6
Czechowice	114	5	3,5
Czerwonka	209	9	6,2
Dzielnica	56	1	0,7
Feliksów	76	1	0,7
Gutkowice	143	2	1,4
Józefin	113	5	3,5
Karolinów	159	3	2,1
Kopiec	90	1	0,7
Lesisko	196	19	13,3
Łochów	101	4	2,8
Naropna	105	9	6,3
Radwanka	229	11	7,7
Stanisławów	279	11	7,7
Staropole	99	4	2,8
Sokołówka	83	1	0,7
Teklin	121	4	2,8
Żelechlin	515	17	11,9
Żelechlinek	550	28	19,6
RAZEM	3 368	143	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Z tytułu bezrobocia w gminie Żelechlinek w 2016 roku z pomocy społecznej korzystały 143 osoby. Najwięcej osób uprawnionych do pomocy z GOPS w tej grupie zamieszkiwało sołectwo Żelechlinek – 28 mieszkańców (19,6%) – sołectwo to zostało wyróżnione w tabeli powyżej. Sołectwami, w których także zanotowano wysoką liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia były Naropna (19 mieszkańców) i Żelechlin (17 mieszkańców).

Dla pełniejszego zobrazowania problemów związanych ze sferą pomocy społecznej, analizie poddano jeszcze jedną grupę osób korzystających z pomocy i wsparcia społecznego, która łączy rodziny korzystające z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa i bezrobocia oraz występowania bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – dzieci objęte dożywianiem w gminie Żelechlinek.

Tabela 11. Liczba dzieci objętych dożywianiem w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Liczba dzieci objętych dożywianiem w sołectwie	Liczba dzieci objętych dożywianiem w ogólnej liczbie dzieci objętych dożywianiem (%)
Bukowiec	130	3	3,65
Czechowice	114	2	2,44
Czerwonka	209	3	3,65
Dzielnica	56	1	1,22
Feliksów	76	2	2,44
Gutkowice	143	3	3,65
Józefin	113	2	2,44
Karolinów	159	4	4,88
Kopiec	90	2	2,44
Lesisko	196	4	4,88
Łochów	101	2	2,44
Naropna	105	2	2,44
Radwanka	229	3	3,65
Stanisławów	279	5	6,10
Staropole	99	2	2,44
Sokołówka	83	1	1,22
Teklin	121	2	2,44
Żelechlin	515	13	15,85
Żelechlinek	550	26	31,71
RAZEM	3 368	82	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Żelechlinku.

Z dożywiania ze względu na trudną sytuację w rodzinie korzystało w gminie Żelechlinek w 2016 roku 82 dzieci. Zdecydowanie najwięcej dzieci objętych dożywianiem zamieszkuje sołectwo Żelechlinek – 26 (31,71%) oraz Żelechlin – 13 (15,85%) – sołectwa te zostały wyróżnione w tabeli powyżej.

Na podstawie w/w danych, należy wskazać sołectwa Żelechlinek i Żelechlin, jako obszary na których zamieszkuje najwięcej osób dotkniętych problemami z zakresu polityki społecznej.

2.3. EDUKACJA

Najmłodszy mieszkańcy gminy są grupą szczególnie narażoną na koncentrację negatywnych zjawisk, nie tylko w sferze społecznej. Obszary kryzysowe charakteryzują się niższą od przeciętnej średnią ocen z egzaminów i zewnętrznych testów kompetencji, zwiększonym udziałem z zajęciach wyrównawczych czy też większą liczbą dzieci sprawiających kłopoty wychowawcze.

Gmina Żelechlinek jest organem prowadzącym Zespół Szkół w Żelechlinku, w skład którego wchodzi: punkt przedszkolny, szkoła podstawowa oraz gimnazjum. Zespół szkół dysponuje połączonymi budynkami dydaktycznymi, halą sportową, boiskiem typu ORLIK oraz gabinetem rehabilitacyjnym.

Punkt przedszkolny dysponuje 25 miejscami i w roku szkolnym 2015/2016 zabrakło w nim miejsc dla 7 dzieci – dla piątki dzieci z sołectwa Żelechlinek i dwójki dzieci z sołectwa Żelechlin (w roku szkolnym 2014/2015 dla 9 dzieci – piątki dzieci z sołectwa Żelechlinek oraz czwórki dzieci z sołectw Żelechlin).

Szkoła podstawowa w Żelechlinku obejmuje 13 oddziałów, w których w roku szkolnym 2015/2016 uczyło się 251 uczniów.

Tabela 12. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w Zespole Szkół w Żelechlinku.

	2014/2015	2015/2016
Język polski	70,7	67,3
Matematyka	61,0	45,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów z gminy Żelechlinek w roku szkolnym 2015/2016 w stosunku do roku poprzedniego pogorszyły się – szczególnie widoczny jest spadek wyników w przypadku matematyki, które w stosunku do roku poprzedniego pogorszyły się o 15,30 punktów procentowych. Wyniki te, są też wyraźnie gorsze od średniej dla powiatu tomaszowskiego, które w roku szkolnym 2015/2016 wyniosły odpowiednio 70,2% z języka polskiego i 54,8% z matematyki.

Gimnazjum w Żelechlinku obejmuje 6 oddziałów, w których w roku szkolnym 2015/2016 uczyło się 107 uczniów.

Tabela 13. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Zespole Szkół w Żelechlinku.

	2014/2015	2015/2016
Język polski	59,8	67,7
Historia	59,1	61,9
Matematyka	39,0	48,9
Przedmioty przyrodnicze	41,5	50,6
Język obcy – angielski podstawowy	61,7	79,3
Język obcy – angielski rozszerzony	42,7	61,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Wyniki egzaminów gimnazjalnych w gminie Żelechlinek w roku szkolnym 2015/2016 w stosunku do roku 2014/2015 wyraźnie się poprawiały, co widać praktycznie w każdym przedmiocie – najniższy wzrost o 2,8 punktu odnotowano w przypadku historii, podczas gdy dla pozostałych przedmiotów były to wzrosty o 10 i więcej punktów. Wyniki te były gorsze niż średnie osiągnięcia gimnazjalistów z powiatu tomaszowskiego, w którym uczniowie gimnazjów w roku szkolnym 2015/2016 osiągnęli odpowiednio 68,4% z języka polskiego, 68,2% z historii, 53,9% z matematyki, 56,4% z przedmiotów przyrodniczych oraz 80,2% z języka angielskiego na poziomie podstawowym i 62,7% na poziomie rozszerzonym.

Dalszej analizie poddano dane dotyczące uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum w Żelechlinku, którzy sprawiają problemy wychowawcze (mają wyższą od przeciętnej liczbę nieusprawiedliwionych nieobecności na lekcjach oraz ocenę z zachowania nieodpowiednią lub naganną) oraz mają problemy w nauce (nie uzyskały promocji do kolejnej klasy).

Tabela 14. Liczba uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum w Żelechlinku sprawiających kłopoty wychowawcze oraz mających problemy w nauce w roku szkolnym 2015/2016 roku.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze oraz mających problemy w nauce w sołectwie	Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze oraz mających problemy w nauce w sołectwie w ogólnej liczbie uczniów sprawiających problemy wychowawcze oraz mających problemy w nauce (%)
Bukowiec	130	2	3,51
Czechowice	114	2	3,51
Czerwonka	209	5	8,77
Dzielnica	56	2	3,51
Feliksów	76	1	1,75
Gutkowice	143	3	5,26
Józefin	113	0	0
Karolinów	159	5	8,77
Kopiec	90	1	1,75
Lesisko	196	5	8,77
Łochów	101	0	0
Naropna	105	1	1,75
Radwanka	229	4	7,02
Stanisławów	279	5	8,77
Staropole	99	1	1,75
Sokołówka	83	1	1,75
Teklin	121	0	0
Żelechlin	515	11	19,30
Żelechlinek	550	8	14,03
RAZEM	3 368	57	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Na 358 uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum w Żelechlinku, 57 (tj. 15,92% wszystkich uczniów) sprawia problemy wychowawcze lub ma problemy z nauką. Najwięcej uczniów sprawiających problemy wychowawcze oraz mających problemy w nauce zamieszkuje w sołectwach Żelechlin – 11 uczniów (19,3) i Żelechlinek – 8 uczniów (14,03%) – w tabeli powyżej sołectwa te zostały wyróżnione. Są to sołectwa, które wskazane zostały powyżej jako problemowe w ramach analizy obszaru pomocy społecznej.

2.4. KULTURA I KAPITAŁ SPOŁECZNY

Udział w życiu kulturalnym i publicznym, a właściwie jego niski poziom, w połączeniu z innymi problemami społecznymi, może być wyznacznikiem obszarów problemowych. Często stosowanym wskaźnikiem opisującym ten obszar jest udział mieszkańców w wyborach samorządowych, wyznaczający miarę odpowiedzialności mieszkańców za swoje otoczenie lub liczba osób korzystających

z oferty kulturalnej i sportowej. Coraz bardziej interesującym wskaźnikiem jest także zakres merytoryczny działania organizacji pozarządowych i udział w tych działaniach mieszkańców gminy.

W ostatnich ogólnopolskich wyborach do Sejmu i Senatu w 2015 roku udział wzięło 48,43% uprawnionych do głosowania mieszkańców gminy Żelechlinek i był to wynik niższy zarówno od średniej dla powiatu tomaszowskiego – 49,29%, województwa łódzkiego – 50,26% i Polski – 50,29%. Gmina została podzielona na 4 okręgi wyborcze, w których można było oddawać głosy.

Tabela 15. Okręgi i frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu i Senatu w gminie Żelechlinek w 2015 roku.

Lokal wyborczy	Granice obwodu	Liczba osób uprawnionych do głosowania	Frekwencja (%)
Gminny Dom Kultury w Żelechlinku	Żelechlin, Żelechlinek	839	49,46
Gminny Dom Kultury w Żelechlinku	Bukowiec, Czechowice, Karolinów, Lesisko, Sokołówka, Stanisławów, Staropole	848	44,46
Świetlica wiejska w Radwance	Czerwonka, Łochów, Radwanka, Teklin	291	53,79
Świetlica wiejska w Naropnej	Dzielnica, Feliksów, Gutkowice, Kopiec, Naropna	225	47,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony www.parlament2015.pkw.gov.pl/349_wyniki_sejm

Najniższą frekwencję odnotowano w okręgu wyborczym obejmującym sołectwa Bukowiec, Czechowice, Karolinów, Lesisko, Sokołówka, Stanisławów i Staropole – 44,46% osób uprawnionych, najwyższą w okręgu obejmującym sołectwa Czerwonka, Łochów, Radwanka i Teklin – 53,57% uprawnionych. Na mały udział w wyborach wpływ mogła mieć odległość i warunki komunikacyjne głosujących, którzy musieli oddawać głosy poza swoimi miejscowościami, w przypadku okręgu z najgorszym wynikiem, głosujący musieli dojechać do Żelechlinka.

W sferze kultury na terenie gminy Żelechlinek funkcjonują:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Żelechlinku, będąca samodzielną jednostką kultury i działająca w obszarze upowszechniania czytelnictwa oraz wiedzy i kultury,
- Gminny Dom Kultury w Żelechlinku, działający w obszarze wychowania, edukacji i upowszechniania kultury.

Gminna Biblioteka Publiczna i Gminny Dom Kultury mieszczą się w jednym budynku przy Placu Tysiąclecia 2 w Żelechlinku (budynek jest współdzielony także z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej). Biblioteka posiada zbiory liczące 17 236 woluminów, z których korzysta 720 zarejestrowanych czytelników, w tym 505 aktywnych, tj. 14,99% wszystkich mieszkańców gminy przy średniej krajowej na poziomie 16,2%. Biblioteka jest organizatorem cyklicznych spotkań autorskich, jednakże ze względu na warunki lokalowe odbywają się one z częstotliwością raz na 2-3 miesiące. Przy Gminnym Domu Kultury działa zespół dziecięcy „Jarzębinki”, organizujący zajęcia taneczne i artystyczne z częstotliwością raz w miesiącu. Obie placówki starają się prowadzić zajęcia edukacji kulturalnej i wychowania poprzez sztukę, animacji lokalnych ruchów artystycznych, współpracy z innymi jednostkami gminy w zakresie organizowania życia kulturalnego oraz udostępniania

mieszkańcom sprzętu komputerowego i dostępu do internetu. Obie placówki współpracują też z Zespołem Szkół w zakresie upowszechniania czytelnictwa i edukacji artystycznej dzieci i młodzieży.

Zgodnie z danymi zawartymi w Ogólnopolskiej Bazie Organizacji Pozarządowych, na terenie gminy Żelechlinek na koniec roku 2016 funkcjonowały trzy organizacje pozarządowe:

- Ludowy Klub Sportowy „Żelechlinek”, działający w obszarze sportu i kultury fizycznej,
- Stowarzyszenie Aktywni dla gminy Żelechlinek, którego celem jest szeroko rozumiana integracja i aktywizacja społeczności lokalnej oraz realizacja zadań związanych z rozwojem lokalnym i poprawą jakości życia mieszkańców,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Żelechlinku, która obok statutowej działalności w zakresie zapobiegania pożarom, prowadzi działalność kulturalno-oświatową oraz na rzecz ochrony środowiska.

Ponadto w ramach Gminnego Domu Kultury działają grupy nieformalne: Klub Seniora, Gminne Koło Wędkarskie, Koło Miłośników Gołębi oraz filateliści. Ze względu na ograniczenia lokalowe, spotkania tych grup odbywają się nie częściej niż raz w miesiącu.

W gminie Żelechlinek organizowane są dwa wydarzenia cykliczne:

- Miodobranie – coroczne wydarzenie o oddziaływaniu powiatowym, odbywające się w czerwcu na scenie letniej w Żelechlinku, gromadzące około 2 tysięcy uczestników i któremu towarzyszy konkurs na najlepszą potrawę z miodem,
- Dożynki gminne – organizowane co 2 lata, gromadzące około tysiąca mieszkańców gminy.

Okolicznościowo, w miarę możliwości, organizowane są także święta ludowe, a czasami wydarzenia o charakterze ogólnowojewódzkim, np. Wojewódzkie Święto Pszczelarzy.

Gmina Żelechlinek znajduje się w obszarze oddziaływania Lokalnej Grupy Działania „Kraina Rawki”, której głównym zadaniem jest „poprawa jakości życia mieszkańców z wykorzystaniem posiadanych zasobów poprzez rozwój przedsiębiorczości i kapitału ludzkiego”. Wśród celów szczegółowych działalności LGD znajdują się m.in.: zachowanie dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie zasobów dla podniesienia atrakcyjności turystycznej, tworzenie miejsc pracy, zahamowanie odpływu ludzi młodych i poprawa jakości życia na wsi.

Problemem gminy Żelechlinek jest brak miejsca do prowadzenia działań aktywizujących mieszkańców w sferze kultury – poza sceną letnią, w gminie nie ma miejsca do prowadzenia zajęć edukacji kulturalnej i artystycznej, prowadzenia zajęć dla dzieci i młodzieży, spotkań dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych.

2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ

Elementem wpływającym na postrzeganie przez mieszkańców gminy danego obszaru jako zdegradowanego i wymagającego zdecydowanych działań jest jego bezpieczeństwo. Na poziomie lokalnym, negatywne zjawiska związane z tym obszarem dotyczą najczęściej występowania uzależnień (alkohol i dostęp do niego), bójek i pobić (uszkodzenia ciała) oraz kradzieży. Należy jednak pamiętać, że poczucie bezpieczeństwa jest zjawiskiem subiektywnym i od świadomości mieszkańców może zależeć jego odczuwalny poziom.

Na terenie gminy Żelechlinek brak jest komendy policji – za bezpieczeństwo publiczne odpowiada Komisariat Policji w Czerniewicach.

Tabela 16. Przepiępstwa stwierdzone w gminie Źelechlinek w latach 2013-2016.

	2013	2014	2015	2016
Przepiępstwa ogółem, w tym:	76	60	55	39
kryminalne	50	43	37	Bd
przeciwko mieniu	35	30	28	Bd
drogowe	16	9	8	Bd
gospodarcze	6	6	8	Bd
przeciwko Źyciu i zdrowiu	3	2	2	Bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Źelechlinek staje się coraz bezpieczniejsza, na co wpływ ma m.in.: wysoka wykrywalność przepiępstw na poziomie 64% (przy średniej dla województwa na poziomie 59%). Najpowszechniejszymi przepiępstwami w gminie są kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości oraz kolizje drogowe, niemniej na terenie gminy odnotowano także jednostkowe przypadki kierowania gróźb karalnych, znęcania się oraz naruszenia ciała.

Tabela 17. Liczba przepiępstw w gminie Źelechlinek z podziałem na sołectwa w roku 2016.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Liczba przepiępstw popełnionych w sołectwie	Liczba popełnionych przepiępstw w sołectwie w stosunku do ogólnej liczby przepiępstw w gminie (%)
Bukowiec	130	0	0
Czechowice	114	0	0
Czerwonka	209	2	5,13
Dzielnica	56	0	0
Feliksów	76	1	2,56
Gutkowice	143	0	0
Józefin	113	2	5,13
Karolinów	159	0	0
Kopiec	90	0	0
Lesisko	196	2	5,13
Łochów	101	2	5,13
Naropna	105	3	7,69
Radwanka	229	6	15,38
Stanisławów	279	1	2,56
Staropole	99	1	2,56
Sokołówka	83	1	2,56
Teklin	121	0	0
Źelechlin	515	11	28,20
Źelechlinek	550	7	17,95
RAZEM	3 368	39	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Czerniewicach.

Na 39 podjętych interwencji Policji w gminie Źelechlinek w 2016 roku, najwięcej zdarzeń miało miejsce w sołectwie Źelechlin – 11 przepiępstw (28,20%) oraz Źelechlinek – 7 przepiępstw (19,95%)

i Radwanka – 6 przestępstw (15,38%) – sołectwa te zostały zaznaczone w tabeli powyżej. Jednocześnie, na działającej od 2016 roku Krajowej Mapie Zagrożeń Bezpieczeństwa, mieszkańcy gminy Żelechlinek wskazują jako miejsca niebezpieczne miejscowość Żelechlinek, z powodu spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych oraz drogę łączącą sołectwa Żelechlinek i Żelechlin z powodu przekraczania dozwolonej prędkości (<https://mapy.geoportal.gov.pl/iMapLite/KMZBPublic.html>).

3. DIAGNOZA SFERY GOSPODARCZEJ

Minimalny zakres negatywnych zjawisk ze sfery gospodarczej obejmują analizę stopnia przedsiębiorczości i kondycji lokalnych przedsiębiorstw oraz lokalnego rynku pracy. Wskaźnikami w tej sferze mogą być: liczba podmiotów gospodarczych aktywnych, liczba podmiotów które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane oraz dane dotyczące poziomu bezrobocia.

3.1. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Urząd Gminy w Żelechlinku prowadzi rejestr osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (poza działalnością rolniczą), na której podstawie można wyliczyć wskaźnik aktywności gospodarczej na 1000 mieszkańców.

Tabela 18. Wskaźnika aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Żelechlinek w latach 2013-2016.

	2013	2014	2015	2016
liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (poza działalnością rolniczą)	126	122	119	117
wskaźnik aktywności gospodarczej na 1000 mieszkańców	37,7	36,1	35,2	34,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Liczba mieszkańców gminy Żelechlinek prowadzących działalność gospodarczą (poza działalnością rolniczą) spada, tym samym zmniejsza się aktywność gospodarcza na obszarze gminy. W ciągu czterech ostatnich lat wskaźnik aktywności gospodarczej spadł o 3%.

Tabela 19. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (poza działalnością rolniczą) w gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa w 2016 roku.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w sołectwie	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w sołectwie w stosunku do liczby osób prowadzących działalność gospodarczą w gminie (%)
Bukowiec	130	8	6,84
Czechowice	114	5	4,27
Czerwonka	209	9	7,69
Dzielnica	56	1	0,85
Feliksów	76	1	0,85
Gutkowice	143	2	1,71

Józefin	113	5	4,27
Karolinów	159	2	1,71
Kopiec	90	3	2,56
Lesisko	196	7	5,98
Łochów	101	3	2,56
Naropna	105	3	2,56
Radwanka	229	1	0,85
Stanisławów	279	8	6,84
Staropole	99	2	1,71
Sokołówka	83	1	0,85
Teklin	121	6	5,13
Żelechlin	515	10	8,55
Żelechlinek	550	40	34,19
RAZEM	3 368	117	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Najwięcej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (poza działalnością rolniczą) mieszka w sołectwie Żelechlinek – 40 osób z tego sołectwa to aż 34,19% wszystkich aktywnych gospodarczo mieszkańców gminy. W sołectwie Żelechlin działalność gospodarczą prowadzi 10 osób, co stanowi już tylko 8,55% wszystkich aktywnych gospodarczo mieszkańców gminy. Najgorzej pod względem aktywności gospodarczej mieszkańców wypadają sołectwa: Dzielnica, Feliksów, Radwanka i Sokołówka, w których działalność gospodarczą prowadzą pojedyncze osoby (0,85%) oraz Gutkowice, Karolinów i Staropole, w których działalność gospodarczą prowadzą po 2 osoby (1,71%) – sołectwa te zostały wyróżnione w tabeli powyżej.

O złej kondycji gospodarczej gminy Żelechlinek świadczy też liczba osób, które zawiesiły działalność lub wystąpiły o wykreślenie prowadzonej działalności gospodarczej z rejestru REGON, co oznacza, że dla nich prowadzenie działalności gospodarczej stało się nieopłacalne.

Tabela 20. Liczba zamkniętych lub zawieszonych podmiotów gospodarczych (poza działalnością rolniczą) w gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa w 2016 roku.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Liczba zawieszonych i zlikwidowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie	Liczba zawieszonych i zlikwidowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w stosunku do ogólnej liczby zawieszonych lub zlikwidowanych podmiotów gospodarczych (%)
Bukowiec	130	0	0
Czechowice	114	0	0
Czerwonka	209	1	6,25
Dzielnica	56	2	12,50
Feliksów	76	0	0
Gutkowice	143	0	0
Józefin	113	0	0
Karolinów	159	1	6,25
Kopiec	90	0	0

Lesisko	196	3	18,75
Łochów	101	0	0
Naropna	105	0	0
Radwanka	229	2	12,50
Stanisławów	279	0	0
Staropole	99	1	6,25
Sokołówka	83	0	0
Teklin	121	0	0
Żelechlin	515	1	6,25
Żelechlinek	550	5	31,25
RAZEM	3 368	16	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

W roku 2016 w gminie Żelechlinek zawiesiło działalność gospodarczą lub zostało zlikwidowanych 16 podmiotów gospodarczych, tj. 13,67% wszystkich podmiotów gospodarczych. Najgorzej wygląda sytuacja w sołectwie Żelechlinek, w którym ubyło 5 podmiotów gospodarczych, tj. 31,25% wszystkich zlikwidowanych lub zawieszonych przedsiębiorstw oraz w sołectwie Lesisko, w którym ubyły 3 (18,75%) podmioty gospodarcze.

Lokalni przedsiębiorcy i producenci rolni w konsultacjach społecznych podnosili problem braku targowiska – obecnie funkcję tę pełni parking oraz chodniki przylegające do Urzędu Gminy. Ze względów sanitarnych na parkingu nie można prowadzić sprzedaży artykułów pochodzenia zwierzęcego i przetworzonych produktów roślinnych. W związku ze stopniowym wycofywaniem się z terenu targowiska producentów rolnych, zmniejsza się liczba klientów i tym samym spada liczba podmiotów gospodarczych, zajmujących się handlem innymi artykułami. Przy braku lokali handlowych, stopniowe wygaszanie działalności gospodarczej na targowisku przekłada się na spadek możliwości prowadzenia działalności gospodarczej.

3.2. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

Bezrobocie to sytuacja, w której osoby znajdujące się w wieku produkcyjnym, zdolne do pracy i aktywnie jej poszukujące nie mogą znaleźć miejsca zarobkowania. Poziom bezrobocia, mierzony albo stopą bezrobocia albo liczbą osób pozostających bez pracy i korzystających z pomocy społecznej jest jednym z najważniejszych wskaźników wskazujących obszar zdegradowany.

Tabela 21. Stopa bezrobocia (%) w gminie Żelechlinek w latach 2006-2016.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stopa bezrobocia, w tym:	23,4	19,3	16,3	15,9	15,4	16,2	16,5	17,4	12,8	12,4	Bd
kobiety	24,2	18,8	17,8	16,0	15,4	14,2	13,9	14,9	11,9	10,8	Bd
mężczyźni	22,8	19,8	15,1	15,8	15,3	17,9	18,6	19,5	13,5	13,8	Bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Stopa bezrobocia w gminie Żelechlinek systematycznie spada, choć na koniec 2015 roku był wyższa zarówno od stopy bezrobocia dla Polski (9,7%), jak i dla województwa łódzkiego (10,3%). Na przestrzeni ostatnich 10 lat odwróciła się tendencja w zakresie stopy bezrobocia z podziałem na płeć – w 2006

roku bez pracy pozostawało o 0 1,4% więcej kobiet, podczas gdy na koniec 2015 roku bez pracy było o 3% więcej mężczyzn.

Tabela 22. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Liczba osób bezrobotnych w sołectwie	Liczba osób bezrobotnych w sołectwie w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa (%)
Bukowiec	130	11	6,1
Czechowice	114	9	5,0
Czerwonka	209	15	8,3
Dzielnica	56	3	1,7
Feliksów	76	2	1,1
Gutkowice	143	7	3,9
Józefin	113	7	3,9
Karolinów	159	5	2,8
Kopiec	90	1	0,5
Lesisko	196	19	10,5
Łochów	101	5	2,8
Naropna	105	10	5,5
Radwanka	229	11	6,1
Stanisławów	279	11	6,1
Staropole	99	4	2,2
Sokołówka	83	1	0,5
Teklin	121	4	2,2
Żelechlin	515	27	15,0
Żelechlinek	550	28	15,5
RAZEM	3 368	180	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

W gminie Żelechlinek bez pracy na koniec 2016 roku pozostawało 180 osób, tj. 5,34% mieszkańców. Najgorzej wygląda sytuacja w sołectwach Żelechlinek, gdzie bez pracy pozostaje 28 osób (15,5% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych) i Żelechlin – 27 zarejestrowanych osób bezrobotnych (15%). Informacje te są zgodne z danymi GOPS w zakresie liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w sołectwie Żelechlinek – także 28 osób, natomiast różnią się w przypadku sołectwa Żelechlin, gdzie z pomocy z tytułu bezrobocia korzysta 17 osób.

Z danych GUS za 2016 rok wynika, że jednym z problemów powiązanych z lokalnym rynkiem pracy w gminie Żelechlinek jest migracja zarobkowa mieszkańców – na 1000 mieszkańców aż 187 wyjeżdża codziennie do pracy poza obszar gminy.

3.3. TURYSTYKA

Gmina Żelechlinek nie posiada bogatych tradycji związanych z obsługą ruchu turystycznego, niemniej gmina prowadzi działania mające na celu przyciągnięcie osób ceniących sobie spokój i obcowanie z naturą.

Przy zaledwie 13% zalesieniu, gmina Żelechlinek oferuje 26 ha powierzchni objętej ochroną w formie rezerwatów – jest to obszar ochrony doliny rzeki Rawki, który zamieszkuje co najmniej 27 gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną, w tym łosie, bobry, żurawie.

Przez obszar gminy przebiega szlak rowerowy, prowadzący od miejscowości Ujazd, przez miejscowość Żelechlinek do Boguszyca pod Rawą Mazowiecką. Na terenie gminy Żelechlinek szlak przebiega koło kościoła Św. Bartłomieja Arcybiskupa oraz amfiteatru przy OSP w miejscowości Żelechlinek. Przez gminę prowadzą także 3 szlaki piesze: zielony – o długości ok. 16 km biegnie przez północne tereny gminy, żółty o długości ok. 13 km biegnący przez południe gminy oraz niebieski o długości ok. 19 km prowadzący przez wschodnie tereny gminy. Gmina prowadzi działania aktywizujące mieszkańców i gości, organizując liczne rajdy rowerowe i piesze.

Dodatkową atrakcją jest – wspomniane powyżej w ramach diagnozy sfery kultury – czerwcowe święto miodobrania. Pszczelarze z gminy Żelechlinek pokazują codzienne zajęcia związane z prowadzeniem pasieki, w tym „pobierają” miód, a odwiedzający gminę goście mają możliwość spróbowania świeżego miodu oraz jego przetworów.

Jednocześnie w gminie Żelechlinek nie ma obiektów noclegowych, a usługi gastronomiczne świadczy jeden podmiot, zlokalizowany w miejscowości Żelechlinek.

4. DIAGNOZA SFERY ŚRODOWISKOWEJ

Minimalny zakres negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej odnosi się do analizy przekroczenia standardów jakości środowiska oraz gospodarki odpadami i jej wpływu na zagrożenia życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Stan środowiska w gminie Żelechlinek determinuje jej rolniczy charakter i brak dużych zakładów przemysłowych. Gmina znajduje się w strefie oddziaływania prawnie chronionej zlewni rzeki Rawki i jej dopływów, która wpłynęła na ukształtowanie terenu (doliny rzeczne i wysoczyzny morenowe), gleb (piaski, żwiry, gliny i torfy w dolinie rzeki Rawki i jej dopływów oraz gleby brunatne na podłożu glinowym na morenach), wód powierzchniowych (trzy rzeczki: Żelechlinianka, Krzemionka i Czerwonka) i podziemnych (wody o bardzo dużych walorach) oraz klimatu (niekorzystne warunki termiczne i wilgotnościowe w dolinach rzeki Rawki i jej dopływów oraz bardzo dobre warunki solarne i wietrzne na wysoczyznach). Na terenie gminy Żelechlinek występują niewielkie kompleksy leśne, cechujące się podwyższoną wilgotnością i zamieszkałe przez liczne gatunki roślin i zwierząt. Przy niewielkiej lesistości (11,7% powierzchni gminy), ponad 60% lasów znajduje się w posiadaniu właścicieli indywidualnych, co znacząco obniża możliwość korzystania z zasobów przyrody przez mieszkańców gminy Żelechlinek.

Na terenie gminy Żelechlinek występują złoża surowców okruchowych (piaski i żwiru) i ilastych, ale ich słaba charakterystyka powoduje, że nie opłaca się ich przemysłowe wykorzystanie. Z tego powodu udokumentowano tylko jedno złożo w sołectwie Czerwonka, które jest wykorzystywane wyłącznie przez okolicznych mieszkańców na cele budowlane.

Na obszarze gminy Żelechlinek nie stwierdzono przemysłowych źródeł zanieczyszczeń powietrza, można jednak wskazać obszary, na których występuje zjawisko niskiej emisji pochodzącej z głównych korytarzy transportowych na obszarze gminy – dróg powiatowych oraz pieców przydomowych, opalanych w większości paliwami stałymi (węgiel i drewno). Drogi powiatowe przebiegające przez gminę Żelechlinek krzyżują się w sołectwie Żelechlinek i są całorocznym źródłem niskiej emisji. Ze względu na specyfikę zabudowy gminy, koncentracja zabudowy występuje tylko w sołectwie – miejscowości Żelechlinek i tylko w niej zjawisko niskiej emisji pochodzącej z przydomowych źródeł energii jest widoczne i uciążliwe. W miejscowości Żelechlinek zlokalizowana jest większość budynków użyteczności publicznej dla których – w ostatnich latach – przeprowadzono działania termomodernizacyjne oraz wymiany źródeł ciepła na spełniające wysokie wymagania ochrony powietrza.

Na obszarze gminy Żelechlinek stwierdzono dwa potencjalne źródła wytwarzania pól elektromagnetycznych, są to stacje bazowe sieci telefonii komórkowej w sołectwach Sokołówka i Żelechlinek. Badania prowadzone m.in. w Instytucie Medycyny Pracy w Łodzi (Medycyna Pracy 2011) potwierdziły występowanie w bezpośrednim sąsiedztwie stacji bazowych telefonii komórkowej zmian natężenie pola elektromagnetycznego (PEM) – zasięg występowania zjawiska dla typowej bazy wynosi od 80 do 120 metrów. Zmiany te mieszczą się w zakresie określonym przez Polskie Normy (PN), niemniej znacząco wpływają na środowisko naturalne. Aby uniknąć niekorzystnego wpływu promieniowania na człowieka, stacje bazowe telefonii komórkowej są montowane na wysokościach ponad dachami domów.

Gmina Żelechlinek prowadzi działania mające na celu kompleksowe rozwiązanie problemów związanych z gospodarką odpadami – w latach 2010-2012 przeprowadzono rekultywację jedynego wysypiska śmieci funkcjonującego w miejscowości Sokołówka, a od roku 2013 gmina spełnia wskaźniki dopuszczalnej ilości opadów komunalnych przekazywanych do składowania oraz wyraźnie przekracza minimalny wskaźnik odpadów przekazywanych do recyklingu. Na terenie gminy Żelechlinek funkcjonuje punkt odbioru przeterminowanych leków oraz punkt odbioru zużytych akumulatorów i baterii, których właściciele posiadają umowy na odbiór tych odpadów z wyspecjalizowaną firmą – oba punkty położone w sołectwie Żelechlinek. Na terenie gminy prowadzona jest też punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, przyjmujący zużyty sprzęt elektryczny, zużyte opony i chemikalia oraz meble i odpady wielkogabarytowe – punkt zlokalizowany jest na terenie oczyszczalni ścieków w Żelechlinku. Według danych zawartych w rocznych analizach stanu gospodarki odpadami, na terenie gminy Żelechlinek nie było potrzeby wydawania administracyjnych decyzji dotyczących odbioru odpadów komunalnych. Niemniej problemem gminy są dzikie wysypiska odpadów komunalnych, które powstają okresowo w okolicy uczęszczanych przez mieszkańców parków i zbiorników wodnych w sołectwach Karolinów i Lesisko oraz w miejscowości Żelechlinek, w okolicy parkingu pełniącego funkcję targowiska – gmina we wspomnianym raporcie podkreśla konieczność prowadzenia akcji edukacyjnych.

5. DIAGNOZA SFERY FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNEJ

Gmina Żelechlinek jest gminą typowo wiejską, złożoną z 19 sołectw, w których znajduje się 38 miejscowości o charakterze typowo wiejskim – siedlisk położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych oraz 1 miejscowość o zwartej zabudowie – Żelechlinka. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 9 235 ha, z których 7 765 ha zajmują użytki rolne (84,1%), 1 227 ha stanowią lasy i grunty leśne (13,4%), 169 ha stanowią grunty zurbanizowane i zabudowane (1,84%), 69 ha stanowią nieużytki (0,75%), a 5 ha zajmują grunty pod wodami powierzchniowymi (0,05%). Wielkości te od kilku lat są niezmiennie. W ramach gruntów zurbanizowanych i zabudowanych, zaledwie 6 ha (0,06% powierzchni gminy) to

tereny o funkcji typowo mieszkaniowej. W ostatnich latach ilość terenów mieszkaniowych wzrasta w tempie 0,2 ha na rok. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe w gminie Żelechlinek zajmują 3,04 ha (0,03% powierzchni gminy) i od kilku nie zwiększyły się. Mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania z terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w sołectwie Żelechlinek, tj. przyszkolnych obiektów sportowych oraz sceny letniej przy OSP oraz z dwóch terenów parkowych w sołectwach Karolinów i Lesisko.

Gmina Żelechlinek zasilana jest z własnego ujęcia wody zlokalizowanego w Żelechlinku i składającego się z dwóch studni głębinowych położonych w pobliżu rzeki Żelechlinianki. Woda z tego ujęcia nie spełnia wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia i wymaga uzdatniania. Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosi 98,7 km i jest rokrocznie rozbudowywana. Na koniec 2016 roku tylko dwa sołectwa: Czerwonka i Dzielnica nie były w pełni podłączone do gminnej sieci wodociągowej – % zwodociągowania wynosił dla tych sołectw odpowiednio 95% i 60%, niemniej dostęp do sieci wodociągowej ma zapewnione 99,3% wszystkich mieszkańców gminy Żelechlinek.

Gmina Żelechlinek posiada mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 120m³/d, zlokalizowaną w Żelechlinku. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Żelechlinianki, a stężenia ścieków nie przekraczają dopuszczalnych norm. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi zaledwie 18,3 km, z których 8,2 km zostało wybudowanych w ostatnich latach. Na koniec 2016 roku w 100% skanalizowane było sołectwo Karolinów oraz w 70% sołectwa Żelechlin i Żelechlinek – w pozostałych sołectwach gminy Żelechlinek nie było sieci kanalizacyjnej. Według danych z 2015 roku 50 gospodarstw w całej gminie Żelechlinek posiadały przydomowe oczyszczalnie ścieków, a zdecydowana większość ścieków gromadzona jest w osadnikach przepływowych i odprowadzana do dołów chłonnych, rowów melioracyjnych lub cieków wodnych, co wpływa na zanieczyszczenie środowiska.

Gmina Żelechlinek nie posiada dostępu do dróg krajowych i wojewódzkich, a komunikacja samochodowa odbywa się z wykorzystaniem publicznych dróg powiatowych i gminnych. Usługi komunikacji zbiorowej zapewniają prywatni przewoźnicy, obsługujący połączenia z miejscowości Żelechlinek w kierunku: Brzeziny, Głuchów, Koluszki, Skierniewice, Tomaszów Mazowiecki. Przez gminę Żelechlinek nie przebiegają linie kolejowe.

6. DIAGNOZA SFERY TECHNICZNEJ

Szkielet układu komunikacyjnego gminy Żelechlinek stanowią publiczne drogi powiatowe o łącznej długości 35,65 km. Wszystkie drogi powiatowe na terenie gminy nie spełniają warunków technicznych w zakresie szerokości pasów drogowych oraz braku odwodnienia.

Tabela 23. Wykaz i stan dróg powiatowych na terenie gminy Żelechlinek.

Nr drogi	Przebieg	Długość w km	Stan
1303E	Lubochnia – Żelechlinek – Głuchów	11,3	zły – brak poboczna i chodników (za wyjątkiem miejscowości Żelechlinek), liczne spękania, nierówności i ubytki
4110E	Żelechlinek – Dziurdzioły	9,0	dostateczny – brak poboczna i chodników (za wyjątkiem miejscowości Żelechlinek), nieliczne

			nierówności i ubytki
4331E	Józefów – Łochów – Byliny Stare	5,6	zły – brak poboczy i chodników, liczne spękania, nierówności i ubytki
4301E	Stanisławów - Węgrzynowice	2,6	zły – brak poboczy i chodników, liczne spękania, nierówności i ubytki
4304E	Żelechlinek – Bukowiec – Czerniewice	6,3	bardzo zły – brak poboczna i chodników (za wyjątkiem miejscowości Żelechlinek), liczne spękania, nierówności i ubytki, przewężenia i niewyprofilowane zakręty
4315E	Chociszew – Lubochnia	0,35	dostateczny – brak poboczna i chodników, nieliczne nierówności i ubytki
4320E	Wólka Jagielczyńska – Byliny Nowe	1,5	dostateczny – brak poboczna i chodników, nieliczne nierówności i ubytki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Drogi publiczne gminne na obszarze gminy Żelechlinek mają łączną długość 92 km i w części są drogami nie asfaltowymi – gruntowymi lub utwardzonymi tłuczniem.

Tabela 24. Stan dróg w gminie Żelechlinek na koniec 2016 roku.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	drogi o nawierzchni bitumicznej (%)	drogi o nawierzchni gruntowej lub utwardzonej (%)
Bukowiec	130	80	20
Czechowice	114	95	5
Czerwonka	209	60	40
Dzielnica	56	0	100
Feliksów	76	55	45
Gutkowice	143	60	40
Józefin	113	65	35
Karolinów	159	90	10
Kopiec	90	80	20
Lesisko	196	60	40
Łochów	101	40	60
Naropna	105	55	45
Radwanka	229	70	30

Stanisławów	279	90	10
Staropole	99	70	30
Sokołówka	83	80	20
Teklin	121	75	25
Żelechlin	515	90	10
Żelechlinek	550	80	20
RAZEM	3 368		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Drogi gminne w gminie Żelechlinek wymagają szybkich działań naprawczych i modernizacyjnych, a część wymaga położenia nawierzchni bitumicznej. Najgorsza sytuacja panuje w sołectwie Dzielnica, gdzie nie ma żadnego asfaltowego odcinka drogi gminnej oraz w sołectwie Lesisko, gdzie 60% dróg nie ma nawierzchni z asfaltu.

Na terenie gminy Żelechlinek znajdują się cenne układy urbanistyczne i obiekty – zabytki kultury materialnej, objęte ochroną:

- układ urbanistyczny „wielodrożnica” w Żelechlinku – układ przestrzenny miejscowości Żelechlinek jest chroniony i wpisany do gminnej ewidencji zabytków jako „wielodrożnica” – historycznie ukształtowana wieś o nieregularnym kształcie i zwartej zabudowie, powstała wokół kilku ciągów komunikacyjnych; układ ten wymaga ochrony ze względu na natężenie ruchu i niekontrolowaną rozbudowę miejscowości;
- rzymsko-katolicki Kościół Parafialny pw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku z 1899 r. – kościół od chwili swojego powstania nie był poddany generalnemu remontowi, a prowadzone prace miały charakter doraźny; w chwili obecnej z użytkowania wyłączone jest poddasze kościoła oraz pomieszczenia chóru, które stwarzają realne zagrożenie dla życia i zdrowia osób korzystających z budynku kościoła; także elewacje zewnętrzne oraz mur okalający wzgórze kościelne wymagają interwencji w celu zabezpieczenia i ochrony przed dalszymi zniszczeniami;
- cmentarz rzymsko-katolicki w Żelechlinku z XVIII w. – część cmentarza jest wyłączona z użytkowania, a znajdujące się tam groby i grobowce wymagają przeprowadzenia prac zabezpieczających;
- młyn wodny w miejscowości Gutkowice z 1930 r. – po młynie pozostał budynek, obecnie niezagospodarowany oraz próg spiętrzający na rzece Rawce; przy budynku nie ma już śladów młyńskiego koła, a sam budynek wymaga pilnych prac zabezpieczających przed dalszą degradacją;
- młyn wodny w miejscowości Kopiec z 1917 r. – dwupiętrowy budynek młyna zbudowanego z drewna modrzewiowego, z zachowaną turbiną, która może być wykorzystana jako alternatywne źródło energii dla pobliskich gospodarstw; budynek wraz z turbiną wymaga podjęcia pilnych prac konserwatorskich;
- chałupa w miejscowości Żelechlinek z końca XIX w. – chałupa w złym stanie technicznym, obecnie zamknięta ze względu na zagrożenie życia i zdrowia; wymaga podjęcia pilnych prac konserwatorskich.

W miejscowości Żelechlinek znajdują się dwa budynki w złej sytuacji technicznej, które pełniły kiedyś funkcje społeczne i kulturowe – niezamieszkały budynek mieszkalny oraz dom parafialny. Stan pierwszego zagraża życiu i zdrowiu ludzi, natomiast dom parafialny ze względu na stan techniczny i braki w wyposażeniu jest nieużywany. Podmioty uczestniczące w konsultacjach społecznych zgłaszały potrzebę rewitalizacji tych obiektów i nadania im nowych funkcji społecznych lub gospodarczych.

7. WSKAZANIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

W przypadku stwierdzenia koncentracji negatywnych zjawisk ze sfery społecznej oraz współwystępowania negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z pozostałych sfer, uznaje się obszar gminy za zdegradowany, tj. znajdujący się w stanie kryzysowym. Obszar zdegradowany może składać się z kilku podobszarów, ale każdy z nich musi spełniać warunki, o których wspomniano powyżej.

Na podstawie przeprowadzonej wcześniej diagnozy, sporządzono tabele podsumowujące występowanie negatywnych zjawisk we wszystkich sołectwach gminy Żelechlinek. W pierwszej tabeli odniesiono się do rozpoznanych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, natomiast w drugiej tabeli do negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej.

W tabeli dotyczącej negatywnych zjawisk społecznych przedstawiono następujące wskaźniki:

- Liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej,
- Liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa,
- Liczba mieszkańców korzystających z tytułu pomocy społecznej w tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- Liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia,
- Liczba dzieci objętych dożywaniem,
- Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze oraz mających problemy w nauce,
- Liczba popełnionych przestępstw.

W tabeli dotyczącej negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej przedstawiono następujące wskaźniki:

- Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych,
- Liczba zawieszonych lub zlikwidowanych podmiotów gospodarczych,
- Liczba osób bezrobotnych.

Tabela 25. Podsumowanie występowania negatywnych zjawisk w gminie Żelechlinek – sfera społeczna.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Gęstość zaludnienia na dzień 31.12.2016	mieszkańcy korzystający z pomocy społecznej		mieszkańcy korzystający z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa		mieszkańcy korzystający z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych		mieszkańcy korzystający z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia		dzieci objęte dożywaniem		dzieci sprawujące problemy wychowawcze oraz mające problemy z nauką		przestępstwa	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Bukowiec	130	0,33	28	3,15	12	4,8	2	1,03	8	5,6	3	3,65	2	3,51	0	0
Czechowice	114	0,56	59	6,64	18	7,2	16	8,20	5	3,5	2	2,44	2	3,51	0	0
Czerwonka	209	0,34	43	4,84	16	6,4	5	2,56	9	6,2	3	3,65	5	8,77	2	5,13
Dzielnica	56	0,14	26	2,92	8	3,2	6	3,09	1	0,7	1	1,22	2	3,51	0	0
Feliksów	76	0,17	19	2,14	7	2,8	1	0,51	1	0,7	2	2,44	1	1,75	1	2,56
Gutkowice	143	0,24	41	4,61	15	6,0	13	6,67	2	1,4	3	3,65	3	5,26	0	0
Józefin	113	0,17	28	3,15	9	3,6	3	1,54	5	3,5	2	2,44	0	0	2	5,13
Karolinów	159	0,44	36	4,05	14	5,6	1	0,51	3	2,1	4	4,88	5	8,77	0	0
Kopiec	90	0,22	19	2,14	5	2,0	9	4,61	1	0,7	2	2,44	1	1,75	0	0
Lesisko	196	0,28	75	8,44	23	9,2	16	8,20	19	13,3	4	4,88	5	8,77	2	5,13
Łochów	101	0,24	16	1,80	8	3,2	0	0	4	2,8	2	2,44	0	0	2	5,13
Naropna	105	0,36	65	7,31	19	7,6	16	8,20	9	6,3	2	2,44	1	1,75	3	7,69
Radwanka	229	0,51	78	8,77	24	9,6	19	9,74	11	7,7	3	3,65	4	7,02	6	15,38
Stanisławów	279	0,43	66	7,42	21	8,4	17	8,72	11	7,7	5	6,10	5	8,77	1	2,56
Staropole	99	0,21	27	3,04	6	2,4	6	3,09	4	2,8	2	2,44	1	1,75	1	2,56
Sokółówka	83	0,26	24	2,69	5	2,0	9	4,61	1	0,7	1	1,22	1	1,75	1	2,56
Teklin	121	0,19	4	0,45	0	0	0	0	4	2,8	2	2,44	0	0	0	0
Żelechlin	515	0,66	118	13,27	25	10,0	27	13,85	17	11,9	13	15,8	11	19,30	11	28,20
Żelechlinek	550	0,99	117	13,16	15	6,0	29	14,87	28	19,6	26	31,7	8	14,03	7	17,95
wartość referencyjna	3 368	0,36	889	100	250	100	195	100	143	100	82	100	57	100	39	100

źródło: opracowanie własne.

Tabela 26. Podsumowanie występowania negatywnych zjawisk w gminie Żelechlinek – sfera gospodarcza.

Sołectwo	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2016	Gęstość zaludnienia na dzień 31.12.2016	Aktywne podmioty gospodarcze		Zawieszone lub zlikwidowane podmioty gospodarcze		Osoby bezrobotne	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%
Bukowiec	130	0,33	8	6,84	0	0	11	6,1
Czechowice	114	0,56	5	4,27	0	0	9	5,0
Czerwonka	209	0,34	9	7,69	1	6,25	15	8,3
Dzielnica	56	0,14	1	0,85	2	12,50	3	1,7
Feliksów	76	0,17	1	0,85	0	0	2	1,1
Gutkowice	143	0,24	2	1,71	0	0	7	3,9
Józefin	113	0,17	5	4,27	0	0	7	3,9
Karolinów	159	0,44	2	1,71	1	6,25	5	2,8
Kopiec	90	0,22	3	2,56	0	0	1	0,5
Lesisko	196	0,28	7	5,98	3	18,75	19	10,5
Łochów	101	0,24	3	2,56	0	0	5	2,8
Naropna	105	0,36	3	2,56	0	0	10	5,5
Radwanka	229	0,51	1	0,85	2	12,50	11	6,1
Stanisławów	279	0,43	8	6,84	0	0	11	6,1
Staropole	99	0,21	2	1,71	1	6,25	4	2,2
Sokołówka	83	0,26	1	0,85	0	0	1	0,5
Teklin	121	0,19	6	5,13	0	0	4	2,2
Żelechlin	515	0,66	10	8,55	1	6,25	27	15,0
Żelechlinek	550	0,99	40	34,19	5	31,25	28	15,5
wartość referencyjna	3 368	0,36	117	100	16	100	180	100

źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie informacji o negatywnych zjawiskach występujących w gminie Żelechlinek w sferze społecznej i gospodarczej wskazuje na koncentrację problemów w sołectwie Żelechlinek (które zostało w tabelach powyżej zaznaczone kolorem czerwonym). W sołectwie Żelechlinek, aż w 6 z pośród 7 badanych obszarów występowania negatywnych zjawisk społecznych, zaobserwowano najwyższe wartości. Dodatkowo należy podkreślić, że występowały one w każdym z badanych obszarów, tj. pomocy społecznej, edukacji i w sferze bezpieczeństwa. W podsumowaniu występowania negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, w sołectwie Żelechlinek, odnotowano najwyższe wartości w 2 z 3 badanych zjawisk, odnoszących się do liczby zlikwidowanych lub zawieszonych podmiotów gospodarczych oraz stopy bezrobocia. Ponadto należy przypomnieć, że sołectwo Żelechlinek jest najliczniej zamieszkałym sołectwem w gminie Żelechlinek oraz cechuje się zdecydowanie najwyższą gęstością zaludnienia.

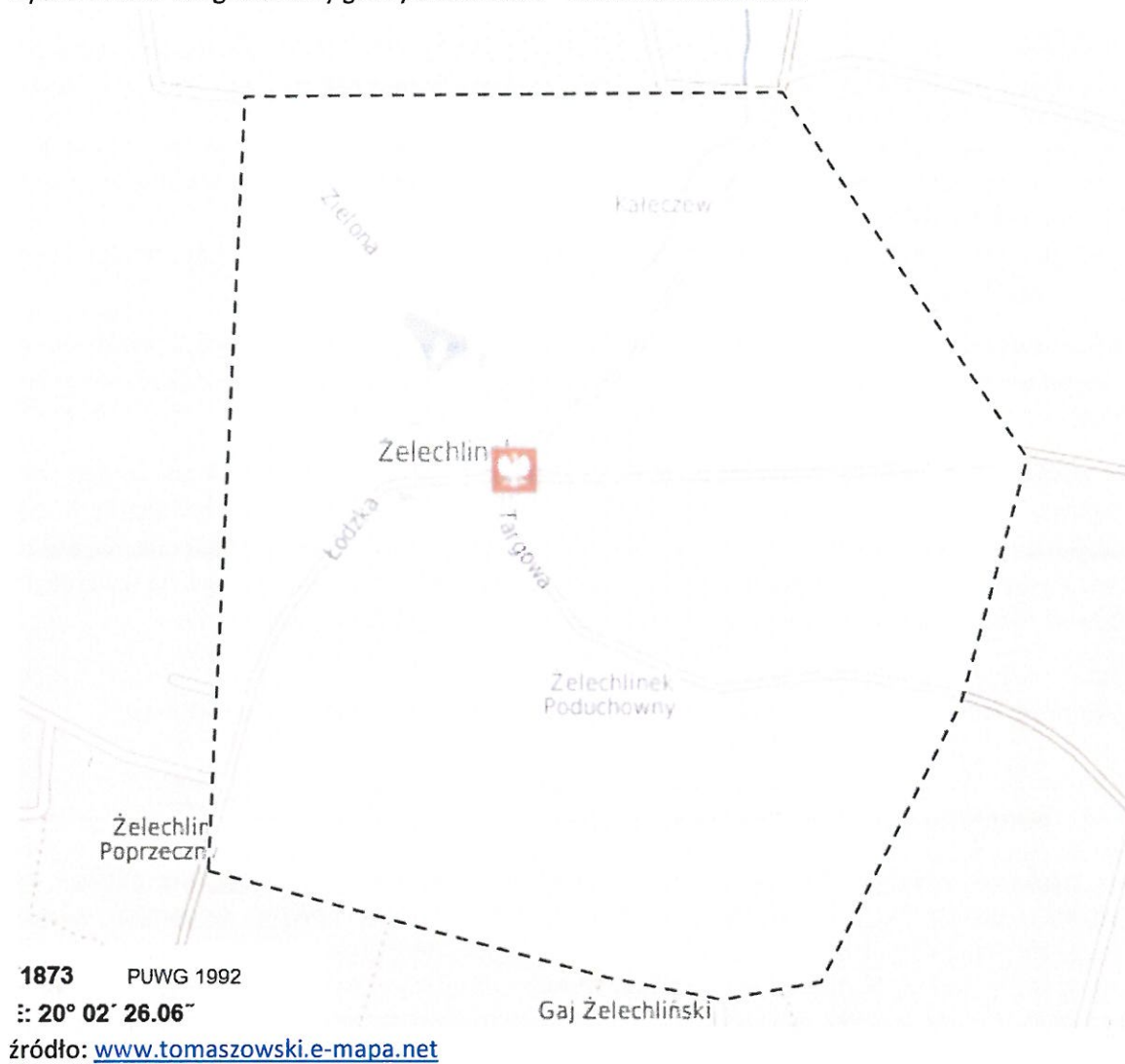
Dodatkowo, problemami zgłaszanym przez mieszkańców gminy podczas konsultacji społecznych, był dostęp do wysokiej jakości terenów zielonych. Dotyczyło to zwłaszcza siedziby władz gminy, - sołectwa Żelechlinek, w którego najbliższym sąsiedztwie nie ma lasów, a w centrum miejscowości (obszar ulic: Zakątna, Łódzka, Targowa, Rawska) nie ma zielonej i zagospodarowanej przestrzeni publicznej.

Ponadto mieszkańcy podkreślali zły stan kościoła pw. św. Bartłomieja Arcybiskupa, zlokalizowanego w centrum miejscowości Żelechlinek. Zabytkowy kościół jest w znacznej części niedostępny, nie tylko dla potencjalnych turystów, ale także dla mieszkańców miejscowości. Wyłączona z użytkowania jest m.in. galeria, na której występował chór – w chwili obecnej, z powodu braku miejsca do ćwiczeń, nie są prowadzone zajęcia chóru. Także otoczenie kościoła stwarza realne zagrożenie dla zdrowia turystów i mieszkańców – w bardzo złym stanie technicznym znajduje się mur okalający wzgórze kościelne.

Szczególne znaczenia nabiera konieczność ochrony przed niekontrolowanym przekształceniem unikalnego układu przestrzennego miejscowości, tzw. wielodrożnica. Układ ten oparty jest na koncentracji kilku ulic, pełniących w przeszłości funkcję ważnych szlaków komunikacyjnych. Z powodu złego stanu nawierzchni dróg, głównie powiatowych, przejazd przez centrum Żelechlinka jest często jedynym sposobem na skomunikowanie pomiędzy poszczególnymi sołectwami, co generuje dodatkowy ruch samochodów osobowych i towarowych oraz przekłada się na zanieczyszczenie powietrza.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy dla całej gminy Żelechlinek wynika, że obszarem najbardziej zdegradowanym i zagrożonym jest sołectwo Żelechlinek.

Ryc. 3. Obszar zdegradowany gminy Żelechlinek – sołectwo Żelechlinek.

II. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym występuje największa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych wraz z koncentracją negatywnych zjawisk w innych sferach. Obszar rewitalizacji musi spełniać dwa warunki:

- koncentracji przestrzennej, tj. obszar wskazany do rewitalizacji nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni gminy,
- koncentracji mieszkańców, tj. na obszarze wskazanym do rewitalizacji nie może zamieszkiwać więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Obszar rewitalizacji powinien być co do zasady skoncentrowany, tj. zachować ciągłość przestrzenną, niemniej możliwe jest wskazanie kilku podobszarów o ile nie zostaną przekroczone wyżej wskazane limity.

Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji przeprowadza się pogłębioną diagnozę, która wskazać ma przyczyny występowania zjawisk negatywnych oraz określić skalę potrzeb rewitalizacyjnych. Na podstawie tych informacji możliwe będzie wskazanie najlepszego sposobu wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego. Diagnoza pogłębiona musi odnosić się do wcześniej rozpoznanych na wskazanym obszarze rewitalizacji negatywnych zjawisk społecznych oraz innych zjawisk kryzysowych.

Obszar rewitalizacji musi być istotny dla rozwoju gminy i jednocześnie musi posiadać potencjały rozwojowe, które odpowiednio wykorzystane, będą stwarzały szansę dla rozwoju lokalnego.

1. POGŁĘBIONA DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ

Pod względem wieku ekonomicznego mieszkańców, sołectwo Żelechlinek znacznie odbiega od wartości średnich dla całej gminy Żelechlinek, przedstawionych powyżej w ramach analizy demograficznej. Z danych GUS na koniec 2015 roku wynika, że zdecydowanie najwyższy jest tu odsetek osób w wieku poniżej 18 roku życia – 22% przy średniej dla gminy w wysokości 17,6% oraz wyraźnie niższy odsetek osób w wieku powyżej 59 roku – 14% przy średniej dla gminy na poziomie 18,3%.

Wśród osób młodych najwięcej jest dzieci i młodzieży w wieku do 15 roku życia, tj. osób korzystających z nauki w Zespole Szkół w Żelechlinku, obejmującym przedszkole, szkołę podstawową i gimnazjum. Osoby młode, w wieku od 15 do 18 roku życia, chcące kontynuować naukę w szkołach ponadpodstawowych, zmuszone są dojeżdżać do szkół w Tomaszowie Mazowieckim i Rawie Mazowieckiej. Najprawdopodobniej, po zakończeniu nauki młodzież ta wraca do sołectwa Żelechlinek, tzn. nie kontynuuje nauki, gdyż odsetek osób wieku produkcyjnym w sołectwie Żelechlinek nie odbiega od średniej dla całej gminy i od kilku lat kształtuje się na poziomie ok. 64%. Jednocześnie wyższe wykształcenie, zgodnie ze Narodowym Spisem Powszechnym z 2011, posiada zaledwie 13,1% mieszkańców sołectwa.

Wśród osób zamieszkujących sołectwo Żelechlinek w wieku powyżej 59 lat, zdecydowanie dominują kobiety – blisko 2/3 seniorów zamieszkujących sołectwo Żelechlinek to panie. Na tle całej gminy jest to wartość zdecydowanie odbiegająca od średniej, zgodnie z którą wskaźnik feminizacji wynosi 103 kobiety na 100 mężczyzn. Wyjaśnieniem tego zjawiska może być zdecydowanie wyższa umieralność mężczyzn w sołectwie Żelechlinek – wg GUS na koniec 2015 roku umieralność w gminie wynosiła 18 kobiet do 16 mężczyzn, podczas gdy w sołectwie Żelechlinek 68% osób zmarłych stanowili mężczyźni.

Wskazany obszar zdegradowany gminy Żelechlinek, tj. sołectwo Żelechlinek, charakteryzuje się koncentracją problemów społecznych m.in.: w obszarze pomocy społecznej i bezrobocia.

Tabela 27. Przyczyny objęcia pomocą społeczną mieszkańców sołectwa Żelechlinek w 2016 roku.

Przyczyna objęcia pomocą społeczną	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej
ubóstwo	15
bezrobocie	28
niepełnosprawność	6
długotrwała lub ciężka choroba	13
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	21
nadużywanie alkoholu	7
przemoc w rodzinie	2
inna	27
Razem	117

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Żelechlinku.

Z pomocy społecznej na koniec roku 2016 korzystało w Żelechlinku 117 osób, tj. 21,27% wszystkich mieszkańców sołectwa. Wśród mieszkańców Żelechlinka objętych pomocą i wsparciem przez GOPS najczęściej było osób dotkniętych bezrobociem – jest ich 28, tj. 23,9% wszystkich korzystających w sołectwie z pomocy społecznej. Kolejne, co do liczebności, grupy wsparcia to: rodziny wykazujące się bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w których znajduje się 21 osób (17,9%), osoby dotknięte ubóstwem – 15 osób (12,8%) oraz osoby dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą – 13 osób (11,1%).

Osoby ubogie, zamieszkujące sołectwo Żelechlinek, to przede wszystkim osoby starsze, pozbawione opieki i wymagające wsparcia w realizacji codziennych czynności życiowych – wśród 15 osób ubogich pozostających pod opieką GOPS jest 11 seniorów.

W sołectwie Żelechlinek opieką z tytułu niepełnosprawności na koniec 2016 roku objętych było 6 osób i były to osoby niepełnosprawne od urodzenia. Część z nich korzysta ze specjalistycznej opieki i zajęć rehabilitacyjnych, organizowanych w Tomaszowie Mazowieckim – osoby te są dowożone na zajęcia edukacyjne prowadzone w ramach WZT oraz zajęcia rehabilitacyjne realizowane przez Ośrodek Rehabilitacji Osób i Dzieci Niepełnosprawnych. Koszty dowożenia oraz udziału w zajęciach rehabilitacyjnych częściowo pokrywane są ze środków gminy.

Sołectwo Żelechlinek zamieszkuje 13 osób objętych pomocą społeczną z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby, w tym 11 osób, które uległy wypadkowi podczas pracy. Osoby te powinny być objęte rehabilitacją ale ze względu na ciężką sytuację rodziny nie mają takiej możliwości.

Liczną grupę osób korzystających z pomocy społecznej w sołectwie Żelechlinek stanowią rodziny, w których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (21 osób). W grupie tej są rodziny wielodzietne (5 rodzin), rodziny ubogie, w których dzieci korzystają z pomocy w formie dożywiania (8 rodzin) oraz rodziny, w których dzieci sprawiają problemy wychowawcze lub mające problemy w nauce (5 rodzin).

Z pomocy społecznej korzysta w sołectwie Żelechlinek 7 osób uzależnionych od alkoholu i ich najbliższych. Wśród tych rodzin w 2 przypadkach założono Niebieskie Karty.

W sołectwie Żelechlinek mieszkają 28 osoby pozostające bez pracy i spełniające kryteria osoby bezrobotnej. Wszystkie te osoby spełniają też warunki objęcia pomocą społeczną z tytułu bezrobocia. Wśród nich znajduje się:

- 7 osób długotrwale bezrobotnych,

- 6 osób w wieku powyżej 50 roku życia,
- 6 osób w wieku poniżej 29 lat (w tym 3 w wieku poniżej 25 lat),
- 8 osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym.

Na terenie sołectwa Żelechlinek, jak i na terenie całej gminy, nie prowadzone są żadne formy aktywizacji osób bezrobotnych i pozostających bez pracy. Możliwość przekwalifikowania lub podniesienia kompetencji oferują najbliższe położone miasta – Tomaszów Mazowiecki i Rawa Mazowiecka.

Wśród 358 uczniów Zespołu Szkół w Żelechlinku, uczęszczających w roku szkolnym 2015/2016 do Szkoły Podstawowej i Gimnazjum, 69 zamieszkuje sołectwo Żelechlinek. Wśród nich było 8 uczniów (tj. 11,6%) sprawiających problemy wychowawcze, tj. mających wystawioną ocenę naganną z zachowania lub co najmniej jedną ocenę niedostateczną z nauczanych przedmiotów. Jednocześnie 12 kolejnych uczniów (tj. 17,4%) z terenu sołectwa Żelechlinek z zachowania otrzymało ocenę nieodpowiednią lub miało co najmniej jedną ocenę dopuszczającą. Dla uczniów tych w Zespole Szkół w Żelechlinku prowadzone są zajęcia wyrównawcze z następujących przedmiotów: język polski, język angielski, matematyka oraz edukacja wczesnoszkolna. Niepokojąca jest informacja, że zajęcia wyrównawcze prowadzone są już na etapie edukacji wczesnoszkolnej, tj. dla dzieci z klas 1-3, przy jednoczesnym braku innych zajęć aktywizujących dla tej grupy wiekowej. W Zespole Szkół w Żelechlinku prowadzone są zajęcia fakultatywne z języka polskiego, języka angielskiego, matematyki, biologii i historii, ale obejmują one dzieci i młodzież ze starszych roczników. W szkole działa także chór, realizowane są zajęcia sportowe w ramach Uczniowskiego Klubu Sportowego oraz działa sekcja szachowo-warcabowa, ale także i te zajęcia skierowane są do starszych dzieci. Uczniowie Zespołu Szkół, w tym także dzieci uczęszczające do przedszkola, korzystają także z licznych wycieczek dydaktycznych oraz wyjazdów integracyjnych, m.in. w formie zielonych szkół.

W bardzo ograniczonym zakresie, zajęcia integrujące dla dzieci i młodzieży, prowadzi miejscowa parafia pw. Św. Bartłomieja Arcybiskupa. Ze względu na zły stan techniczny pomieszczeń, tj. wyłączonej z użytkowania ze względów bezpieczeństwa galerii chóru w kościele oraz zamkniętym ze względu na stan techniczny domu parafialnego, w którym mieściły się salki katechetyczne, w parafii organizowane są tylko spotkania z ministrantami.

W ramach realizacji działań w zakresie kultury, sztuki i dziedzictwa narodowego, gmina Żelechlinek wspiera OSP w Żelechlinku, która jest organizatorem dla orkiestry dętej. Ze względu na ograniczone warunki lokalowe w remizie, orkiestra nie jest liczna i w jej składzie znajduje się tylko jedna osoba w wieku szkolnym, zamieszkująca sołectwo Żelechlinek.

Pod względem liczby przestępstw, w sołectwie Żelechlinek w 2016 roku doszło do 1 przestępstwa zagrożonego karą pozbawienia wolności co najmniej 3 lat oraz 6 wykroczeń, zagrożonych karą aresztu, ograniczenia wolności do jednego miesiąca, grzywną lub naganą. Najbardziej niebezpieczną ulicą w Żelechlinku jest ulica Rawska, gdzie doszło do 4 wykroczeń. Wspomniana wcześniej w ramach diagnozy społecznej Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa, powstająca w oparciu o zgłoszenia mieszkańców i będą subiektywną oceną stanu bezpieczeństwa, wskazuje na centrum miejscowości Żelechlinek, jako na obszar występowania zdarzeń związanych z nadużywaniem alkoholu. Potwierdza to dane pokazane powyżej, dotyczące występowania w sołectwie problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu i występowaniem przemocy w rodzinie.

Miejscowość Żelechlinek, przy koncentracji instytucji edukacyjnych, oświatowych i kulturowych, wykazuje problem z dostępnością do pomieszczeń i przestrzeni, w których można realizować dodatkowe zajęcia rozwijające umiejętności i zainteresowania. Szczególnie dotyczy to dzieci

i młodzieży, które poza zajęciami lekcyjnymi nie mają możliwości rozwijania swoich kompetencji kulturowych i społecznych. Na terenie miejscowości Żelechlinek funkcjonuje tylko jedna świetlica, zlokalizowana przy jednostce Ochotniczej Straży Pożarnej. Świetlica ta nie posiada sal dydaktycznych i zaplecza sanitarnego. Ze świetlicy korzysta stale strażacka orkiestra dęta oraz strażacy – ochotnicy, co utrudnia prowadzenie w niej zajęć kulturalno-oświatowych. Świetlica pełni także rolę zaplecza dla sceny letniej.

Osoby z Żelechlinka, pragnące rozwijać swoje pasje i umiejętności, zmuszone są do korzystania z pomieszczeń współdzielonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Dom Kultury i Gminną Bibliotekę. W budynku tym nie ma możliwości prowadzenia równoległe zajęć dla dwóch grup, a z jego infrastruktury korzystają – oprócz zarejestrowanych czytelników i zorganizowanych grup – także wszystkie organizacje pozarządowe i grupy nieformalne działające na terenie miejscowości Żelechlinek.

2. WSKAZANIE OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji gminy został wyznaczony w oparciu o dane zebrane i przeanalizowane w wyniku przeprowadzonej diagnozy, w tym diagnozy problemowej i mieści się we wcześniej wyznaczonym obszarze zdegradowanym.

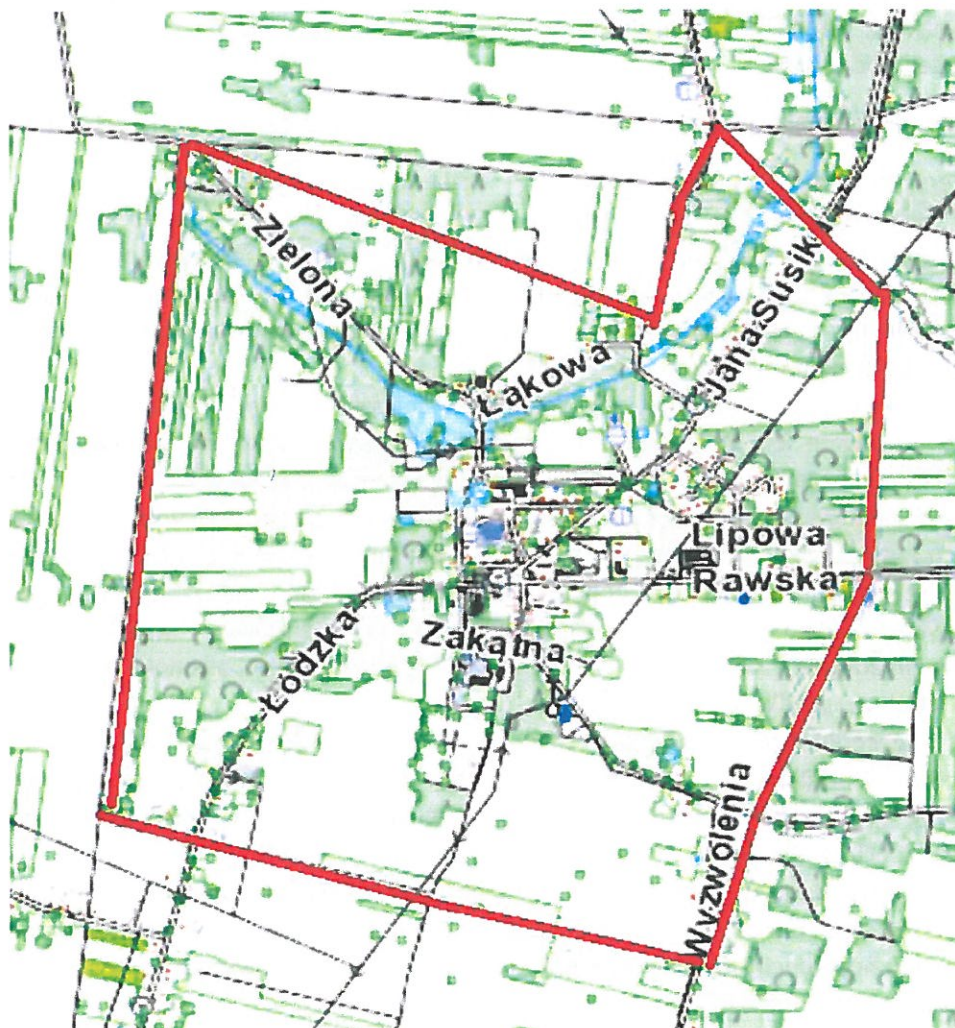
Miejscowość Żelechlinek wykazuje koncentrację problemów w następujących sferach i obszarach:

- sfera społeczna – pomoc społeczna – liczba osób korzystających z pomocy społecznej w miejscowości Żelechlinek wynosi 117, tj. 21% wszystkich mieszkańców sołectwa; przeprowadzona diagnoza w zakresie pomocy społecznej wykazała występowanie problemów związanych z ubóstwem i bezrobociem, które mają podłoże ekonomiczne oraz problemów związanych z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, częściowo także o podłożu ekonomicznym;
- sfera społeczna – edukacja – w Żelechlinku mieszka 8 dzieci, które sprawiają problemy wychowawcze lub mają problemy w nauce; w zespole szkolnym nie ma także świetlicy, w której można by prowadzić zajęcia dodatkowe (wyrównawcze, czy kompensacyjne);
- sfera społeczna – bezpieczeństwo – liczba popełnionych przestępstw w miejscowości wyniosła 7 (prawie 18% wszystkich przestępstw popełnionych w gminie); jednocześnie wg opinii mieszkańców, wyrażonej poprzez zgłaszanie miejsc niebezpiecznych w ramach ogólnopolskiego monitoringu bezpieczeństwa, w miejscowości Żelechlinek występuje nagromadzenie incydentów związanych z nadużywaniem alkoholu i przekraczaniem dozwolonej prędkości;
- sfera gospodarcza – przedsiębiorczość – w miejscowości Żelechlinek najwięcej mieszkańców prowadzi działalność gospodarczą (40 osób), jednocześnie miejscowość wykazuje wysoką liczbę zawieszanych lub likwidowanych podmiotów gospodarczych (nieco ponad 31% wszystkich przypadków);
- sfera gospodarcza – bezrobocie – w miejscowości Żelechlinek mieszka najwięcej osób bezrobotnych (28 osób) i wszystkie te osoby spełniają kryteria przyznania pomocy społecznej z tytułu bezrobocia; bezrobocie w miejscowości wykazuje zarówno charakter długotrwały, jak i dotyczy osoby młode;
- sfera funkcjonalno-przestrzenna – w zespole szkolnym obok siebie funkcjonuje przedszkole, szkoła podstawowa i gimnazjum, w przedszkolu rokrocznie brakuje miejsc dla dzieci z Żelechlinka;

- sfera funkcjonalno-przestrzenna – ze względu na warunki lokalowe instytucji kultury, w miejscowości Żelechlinek ograniczona jest możliwość prowadzenia dodatkowych zajęć edukacyjno-oświatowych, upowszechniania kultury oraz prowadzenia działalności społecznej;
- sfera środowiskowa – źródła zagrożeń – w miejscowości Żelechlinek zlokalizowano 3 źródła zagrożeń dla środowiska, pierwsze związane ze zjawiskiem niskiej emisji pochodzącej z ruchu samochodowego oraz przydomowych źródeł ciepła, drugie wynikające z promieniowania elektromagnetycznego, pochodzącego od masztu sieci telefonii komórkowej i trzecie związane z dzikimi wysypiskami śmieci, występującymi głównie w okolicy lokalnego targowiska;
- sfera techniczna – w miejscowości Żelechlinek ochrony wymaga historyczny układ, tzw. wielodrożnica, kościół, cmentarza i chałupa; ponadto w miejscowości Żelechlinek znajdują się nieużytkowane budynki mieszkalne.

Obszar rewitalizacji obejmuje miejscowość Żelechlinek wraz z jej głównymi ulicami: Łódzką, Wyzwolenia, Rawską, Jana Susika, Łąkową i Zieloną oraz ścisłe centrum miejscowości – Plac 1000-lecia.

Ryc. 4. Obszar rewitalizacji w gminie Żelechlinek – miejscowość Żelechlinek.

źródło: www.geoportla.gov.pl/imap/

3. ZASIĘG PRZESTERZENNY OBSZARU REWITALIZACJI

Zgodnie z przedstawionymi we wstępie do tego rozdziału wymaganiami, zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji gminy Żelechlinek spełnia wymóg koncentracji przestrzennej i koncentracji mieszkańców.

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje swoim zasięgiem:

- 151 ha, tj. 1,64 % powierzchni całego obszaru gminy,
- 550 mieszkańców sołectwa Żelechlinek, tj. 16,33 % mieszkańców całej gminy.

4. POTENCJAŁ OBSZARU REWITALIZACJI

Potencjał obszaru rewitalizacji związany jest z występowaniem jego „mocnych” cech, tzn. zasobów które na tym terenie są i mogą być, bez względu na okoliczności, wykorzystywane do przewyższenia rozpoznanych zjawisk negatywnych.

Dla gminy Żelechlinek wskazano obszar zdegradowany, obejmujący sołectwo Żelechlinek, które zajmuje powierzchnię 551,7 ha, tj. 5,98% powierzchni gminy Żelechlinek i jest zamieszkałe przez 550 mieszkańców, tj. 16,33% wszystkich mieszkańców gminy Żelechlinek. Sołectwo Żelechlinek obejmuje miejscowość Żelechlinek, która jest siedzibą Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, gminnych instytucji kultury – Gminnej Biblioteki Publicznej i Gminnego Domu Kultury, Zespołu Szkół w skład którego wchodzi przedszkole, szkoła podstawowa i gimnazjum oraz instytucji komunalnych – ujęcia wody i gminnej oczyszczalni ścieków.

Żelechlinek jest jedyną miejscowością w gminie Żelechlinek, która posiada zwartą zabudowę i stale się rozrasta. W Żelechlinku koncentruje się działalność kulturalna (scena letnia przy OSP), sportowo-rekreacyjna (jedyne w gminie obiekty sportowe przy Zespole Szkół) oraz aktywność obywatelska (koncentracja organizacji pozarządowych i grup nieformalnych wykorzystujących infrastrukturę gminy). W Żelechlinku działa też najwięcej podmiotów gospodarczych i stwarza on najlepsze warunki do prowadzenia działalności gospodarczej ze względu na najlepiej rozwiniętą infrastrukturę techniczną i społeczną oraz koncentrację usług. Żelechlinek posiada najlepsze połączenia komunikacyjne (drogowe i komunikacji zbiorowej) z największymi, okolicznymi miastami – Tomaszowem Mazowieckim, Rawą Mazowiecką i Koluszkami.

W obszarze społecznym potencjałem Żelechlinka jest nagromadzenie instytucji użyteczności publicznej, świadczących najważniejsze usługi dla mieszkańców – Urząd Gminy, Zespół Szkół, GOPS, Biblioteka i Dom Kultury czy kościół, to tylko niektóre z nich.

W sferze gospodarczej potencjałem Żelechlinka jest największa liczba podmiotów gospodarczych oraz dostępność większości mediów i usług potrzebnych do rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej.

W sferze funkcjonalno-przestrzennej potencjał Żelechlinka to dostępność do infrastruktury, obecność podmiotów świadczących usługi dla mieszkańców, różnorodność pełnionych funkcji, od mieszkaniowych, przez rekreacyjne po kulturowo-edukacyjne i gospodarcze oraz najlepsza dostępność komunikacyjna – krzyżowanie się najważniejszych dróg przebiegających przez gminę.

W sferze technicznej potencjałem Żelechlinka jest dostępność do mediów, których nie mają pozostałe sołectwa gminy Żelechlinek.

5. SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

Na podstawie analizy zjawisk negatywnych występujących na obszarze rewitalizacji można wskazać priorytetowe potrzeby rewitalizacyjne:

- w sferze społecznej:
 - zmniejszenie liczby osób pozostających bez pracy i korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia,
 - nadanie osobom korzystającym z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia nowych kompetencji potrzebnych na lokalnym i regionalnym rynku pracy,
 - zwiększenie ilości zajęć kulturalno-oświatowych dla wszystkich grup wiekowych,
 - zwiększenie integracji społecznej i budowa kapitału społecznego,
- w sferze gospodarczej:
 - stworzenie warunków do uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej,
- w sferze funkcjonalno-przestrzennej:
 - zagospodarowanie przestrzeni publicznych i nadanie im nowych funkcji kulturalnych i rekreacyjnych,
- w sferze środowiskowej:
 - odnowienie zieleni i nowe nasadzenia,
 - promocja działań zmierzających do redukcji tzw. niskiej emisji,
- w sferze technicznej:
 - poprawa dostępności do obiektów zabytkowych i kulturalno-oświatowych,
 - zagospodarowanie budynków pod potrzeby lokalnej społeczności,

III. WEWNĘTRZNA SPÓJNOŚĆ DZIAŁAŃ

Gmina posiada co najmniej jeden dokument o charakterze strategicznym i planistycznym, który określa podstawowe kierunki rozwoju – Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego. Obok tego dokumentu, w gminie mogą obowiązywać jeszcze: Strategia (Plan) Rozwoju oraz Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dodatkowo gmina ma możliwość przyjmowania m.in.: Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, Programu Ochrony Środowiska, Programu Gospodarki Niskoemisyjnej i wielu innych, branżowych dokumentów planistycznych i operacyjnych. Konieczność zbadania powiązań pomiędzy tymi dokumentami a programem rewitalizacji występuje zarówno na początku prac – może się bowiem okazać, że gmina w tych dokumentach wskazała już obszary problemowe i łatwiej będzie wskazać obszar lub obszary zdegradowane, jak i na koniec tych prac – może wystąpić konieczność dokonania zmian w dokumentach planistycznych i strategicznych tak, aby zachowywały one ze sobą spójność i komplementarność.

1. OPIS POWIĄZAŃ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Podstawowym dokumentem planistycznym gminy jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, sporządzone dla obszaru całej gminy i określające ogólne zasady gospodarowania przestrzenią gminy. Studium wskazuje także przestrzenne i gospodarcze kierunki rozwoju gminy, tak więc jego zapisy mogą wpływać na realizację planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Gmina Żelechlinek posiada Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, przyjęte Uchwałą Nr XXXIX/210/2009 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 30 lipca 2009 roku. Studium wskazuje główne uwarunkowania rozwoju gminy:

- ponad 90% mieszkańców gminy utrzymuje się z pracy najemnej, w tym także w rolnictwie, ale przede wszystkim dostarcza siły roboczej dla większych miejscowości powiatu tomaszowskiego, łódzkiego wschodniego i rawskiego,
- ponad 70% powierzchni gminy zajmują tereny o przeznaczeniu produkcji rolniczej, z których ponad 80% wykorzystywanych jest pod produkcję rolną,
- koncentracja pozarolniczej działalności gospodarczej ma miejsce w miejscowości Żelechlinek, przy czym liczba podmiotów gospodarczych dla całej gminy systematycznie spada,

oraz główne kierunki rozwoju gminy:

- utrzymanie jako głównej branży gospodarczej produkcji rolniczej ze względu na dotychczasowe użytkowanie ziemi, przy tworzeniu warunków do rozwoju przemysłów z branży przetwórstwa rolno-spożywczego,
- wskazanie obszarów aktywizacji gospodarczej, głównie w obszarze turystyki i rekreacji oraz pod rozwój branży przetwórstwa rolno-spożywczego, a także tworzenia atrakcyjnych warunków do zamieszkania,
- utrzymanie obszarów o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, związanych głównie z infrastrukturą drogową oraz miejscowością Żelechlinek, jako siedzibą władz gminy i większości instytucji publicznych.

Ze Studium wynika, że podstawowym problemem społecznym Gminy Żelechlinek jest brak miejsc pracy na lokalnym rynku i konieczność jej poszukiwania poza granicami gminy. Rolnictwo, będące dominującą branżą gospodarczą, nie jest bowiem w stanie zapewnić wystarczającej ilości miejsc pracy,

a inne branże nie są wystarczająco rozwinięte, aby stwarzać warunki sprzyjające wzrostowi zatrudnienia. Studium wskazuje także na dominującą rolę branży spożywczej przy słabościach pozostałych branż oraz dominację pozycji miejscowości Żelechlinek w strukturze gospodarczej gminy. Za szczególne istotne dla rozwoju gminy Żelechlinek zostały w Studium wskazane działania na rzecz aktywizacji gospodarczej, uwzględniającej potencjał rolniczy i przyrodniczo-kulturowy oraz utrzymanie znaczenia miejscowości Żelechlinek, jako obszaru o największym znaczeniu dla obsługi mieszkańców i przyszłego rozwoju gminy.

Na podstawie diagnozy wskazano miejscowość Żelechlinek jako obszar, który należy poddać procesowi rewitalizacji z powodu koncentracji problemów społecznych oraz gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych i technicznych. W diagnozie wskazano na problemy społeczne wynikające z braku miejsc pracy na lokalnym rynku – dużą liczbę osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia oraz powiązaną z tym problemem migracją zarobkową. Wykazano także, że miejscowość Żelechlinek posiada największy potencjał w zakresie przedsiębiorczości wśród mieszkańców całej gminy.

Wskazany obszar rewitalizacji pełni kluczową także rolę w rozwoju całej gminy – jest siedzibą władz gminy, centrum praktycznie wszystkich usług świadczonych na rzecz mieszkańców gminy i osób przyjezdnych oraz posiada potencjał do kreowania nowych przedsięwzięć.

Nadrzędnym dokumentem strategicznym, wyznaczającym cele i kierunki działań rozwojowych podejmowanych przez gminę powinna być Strategia (Plan) Lokalnego Rozwoju. Obok funkcji strategicznej dokument taki jest też instrumentem ułatwiającym zarządzanie gminą.

Gmina Żelechlinek przyjęła Uchwałą Nr XV/85/2008 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 25 stycznia 2008 roku Zintegrowany Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Żelechlinek na lata 2007-2013, który został zaktualizowany Uchwałą Nr XXXIII/206/2017 z dnia 24 marca 2017 roku. Plan zawiera listę zaktualizowanych, głównych problemów z jakimi zmagają się Gmina Żelechlinek w sferach:

- społecznej:
 - niski poziom wykształcenia mieszkańców gminy,
 - niezadowalający stan i dostęp do obiektów edukacji i kultury,
 - niewystarczająca infrastruktura sportowa i rekreacyjna,
- gospodarczej:
 - ukryte bezrobocie w rolnictwie indywidualnym,
 - dominacja produkcji rolnej w strukturze gospodarczej gminy przy jednoczesnym braku zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
 - brak organizacji integrującej i reprezentującej lokalnych producentów rolnych,
 - niewielka obecność podmiotów gospodarczych z branż innych niż rolnictwo,
- technicznej:
 - niski stopień skanalizowania i zwodociągowania gminy,
 - słaby stan dróg gminnych oraz powiatowych, przebiegających przez gminę,
- środowiskowej:
 - punktowe źródła zanieczyszczeń powietrza – niska emisja z przydomowych źródeł ciepła.

Na etapie diagnozy problemów gminy szczególną rolę zwrócono na sektor gospodarki turystycznej, w której gmina Żelechlinek upatruje swojej szansy na rozwój. Zasoby przyrodnicze – rzeka Rawka, liczne stawy i bogate w zwierzyne lasy, zasoby kultury materialnej – obiekty sakralne oraz zbytki techniki w połączeniu z czystym powietrzem, stwarzają warunki do rozwoju turystyki weekendowej lub osiedlania się. Gmina Żelechlinek, na co zwrócono uwagę w diagnozie, nie posiada jednak tradycji i doświadczenia w organizacji i obsłudze ruchu turystycznego.

Diagnoza przygotowana na potrzeby opracowania programu rewitalizacji także wskazała na problemy społeczne związane z bezrobociem – duża liczba osób pozostających bez pracy i korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia oraz powiązane z nimi problemy w sferze gospodarczej – niską aktywność gospodarczą osób fizycznych.

Diagnoza wskazuje także na problemy z dostępem do kultury i – powiązaną z tym – niską aktywnością obywateli, którzy nie mają miejsca do rozwijania swoich pasji i zainteresowań. Koncentracji instytucji kultury w miejscowości Żelechlinek nie towarzyszy rozwój zaplecza umożliwiającego aktywność obywatelską.

Za cele strategicznego rozwoju Gmina Żelechlinek przyjęła:

- poprawę i rozwój istniejącej infrastruktury technicznej w celu zapewnienia ciągłości świadczenia usług dla mieszkańców i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy, poprzez:
 - rozbudowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
 - poprawę stanu infrastruktury drogowej,
 - poprawę systemu gospodarki odpadami,
- rozwój i unowocześnienie infrastruktury społecznej, zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do internetu, a także poprawa warunków nauczania i aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez:
 - wdrożenie e-urzędu,
 - poprawę stanu infrastruktury społecznej oraz jej wyposażenia,
 - poprawę warunków lokalowych szkoły w Żelechlinku,
 - aktywizację osób zmarginalizowanych, w tym bezrobotnych,
- rozwój oferty turystycznej na terenie gminy, poprzez upowszechnianie turystyki, sportu i rekreacji,
- poprawę stanu środowiska naturalnego i ochronę zasobów przyrodniczych gminy, poprzez:
 - wzbogacenie oferty turystycznej gminy poprzez tworzenie nowych oraz zagospodarowywanie już istniejących walorów turystycznych,
 - zmniejszanie emisji poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej,
 - likwidację „niskiej emisji” poprzez wymianę ogrzewania na OZE,
- poprawę estetyki i ładu przestrzennego gminy poprzez:
 - rewitalizację zabytkowych obiektów na terenie gminy,
 - remonty i termomodernizację budynków użyteczności publicznej,
 - poprawę estetyki poprzez zagospodarowanie zaniedbanych fragmentów przestrzeni publicznej,
- aktywizację gospodarczą poprzez zachęty dla potencjalnych inwestorów i mieszkańców, rozumianą jako:
 - wspieranie społeczeństwa do zwiększenia aktywności gospodarczej poprzez szkolenia z zakresu otwierania i prowadzenia działalności gospodarczej,
 - tworzenie zachęt do inwestowania na terenie gminy, m.in. poprzez preferencyjny system opodatkowania,
 - promocję turystyczną,
 - rozwój bazy turystyczno-noclegowej.

Oprócz odwołania wprost do rewitalizacji w sferze technicznej – budynki użyteczności publicznej – funkcjonalno-przestrzennej – nadanie nowych funkcji zaniedbanej przestrzeni publicznej, gmina Żelechlinek wśród celów strategicznych rozwoju wskazała na potrzebę rewitalizacji społecznej, dotyczącej osób zmarginalizowanych, w tym bezrobotnych oraz ich aktywizacji gospodarczej. Gmina Żelechlinek wśród głównych problemów i celów strategicznych wymienia dwa istotne dla jej zagadnienia w ramach sfery środowiskowej – uporządkowanie gospodarki odpadami, co jest niezwykle istotne dla zachowania stanu środowiska naturalnego i budowy pozytywnego wizerunku gminy jako

miejsca atrakcyjnego turystycznie oraz redukcji punktowych źródeł niskiej emisji, co wpłynie zarówno na stan środowiska naturalnego, jak i na polepszenie stanu zdrowia mieszkańców.

Podobne cele wyłaniają się z przeprowadzonej diagnozy – rewitalizacja powinna opierać się na tworzeniu warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w nowych, pozarolniczych, branżach, udostępnić przestrzenie i budynki umożliwiające wzrost aktywności mieszkańców Żelechlinka oraz dbać o zrównoważony rozwój.

2. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizja to opis pożądanego stanu obszaru wskazanego do rewitalizacji, na którym zrealizowano wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne i osiągnięto zakładane cele. Wizja obszaru po zakończeniu rewitalizacji powinna odnosić się do rozpoznanych na etapie diagnozy pogłębionej problemów społecznych oraz problemów występujących w innych sferach.

Żelechlinek jest miejscowością, w której żyją aktywni i świadomi swojej wartości mieszkańcy, ograniczono bezrobocie, a z pomocy społecznej korzystają tylko osoby dotknięte trudnymi, życiowymi problemami. Dzieci i młodzież korzystają z nowej infrastruktury kultury, realizują swoje pasje i zainteresowania, a starsi mieszkańcy Żelechlinka mają możliwość spędzenia w niej czasu wolnego i spotkania się ze znajomymi.

Mieszkańcy miejscowości mają możliwość aktywnego i ciekawego wypoczynku w przestrzeni Żelechlinka, która nie tylko przyciąga miłośników zieleni, ale i tych, którzy lubią ciszę, spokój i bezpieczeństwo. Obok mieszkańców, w nowej przestrzeni centrum, pojawiają się turyści poszukujący interesującej oferty spędzenia czasu wolnego i cenią sobie jakość swojego wypoczynku.

Żelechlinek to także lider rozwoju gospodarczego, miejsce, w którym co jakiś czas pojawiają się nowe pomysły i inicjatywy, a działający tu przedsiębiorcy mogą funkcjonować w zgodzie z potrzebami lokalnej społeczności.

3. CELE I KIERUNKI REWITALIZACJI

Główny cel rewitalizacji wynika z wizji obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji i odpowiada najważniejszym potrzebom wskazanym w diagnozie problemowej. Z celu głównego wyodrębnia się cele szczegółowe, których ilość powinna odpowiadać najważniejszym, rozpoznany problemom i sferom, których dotyczą oraz kierunki działań rewitalizacyjnych, które powinny doprowadzić do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Celem głównym rewitalizacji w miejscowości Żelechlinek jest aktywizacja społeczności lokalnej dla zapewnienia jak najlepszych warunków życia.

Pierwszym celem strategicznym rewitalizacji jest aktywizacja gospodarcza mieszkańców Żelechlinka.

Kierunki działań rewitalizacyjnych dotyczą wsparcia mieszkańców poszukujących pracy oraz wspierania podmiotów gospodarczych, zainteresowanych tworzeniem nowych miejsc pracy (m.in. w turystyce i przemyśle usług okołoturystycznych). Działania rewitalizacyjne powinny zapewnić mieszkańcom obszaru rewitalizacji jak najlepsze warunki do prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej, co przełoży się na tworzenie nowych miejsc pracy i zmniejszenie bezrobocia.

Cel ten odpowiada rozpoznany potrzebom w zakresie społecznym i gospodarczym, związanym z koniecznością nadania nowych kompetencji zawodowych mieszkańcom obszaru rewitalizacji, którzy pozostają bez pracy lub korzystają z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia oraz stworzenia warunków

do prowadzenia działalności gospodarczej lub tworzenia przez lokalnych przedsiębiorców nowych miejsc pracy.

Drugim celem strategicznym jest zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Żelechlinka.

Kierunki działań rewitalizacyjnych dotyczą upowszechniania kultury i ułatwiania dostępu do niej oraz wspierania działań na rzecz rozwoju lokalnej społeczności. Działania rewitalizacyjne powinny doprowadzić do poprawy warunków do prowadzenia działań kulturalnych i rozwijania społeczeństwa obywatelskiego, co przełoży się na wzrost kompetencji społecznych mieszkańców.

Cel ten odpowiada rozpoznanym potrzebom w zakresie społecznym, funkcjonalno-przestrzennym i technicznym, związanym z niewielkim uczestnictwem mieszkańców obszaru rewitalizacji w życiu kulturalnym oraz brakiem infrastruktury, służącej obsłudze aktywności kulturalnej mieszkańców.

Trzecim celem strategicznym jest podniesienia jakości życia mieszkańców Żelechlinka.

Kierunki działań rewitalizacyjnych dotyczą zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz zagospodarowania nieużytkowanych obiektów w centrum miejscowości. Działania rewitalizacyjne powinny doprowadzić do podniesienia walorów estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, co przełoży się na poprawę warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, zwiększy ich możliwości samorealizacji i tym samym przyczyni się do rozwoju obszaru zdegradowanego.

Cel ten odpowiada rozpoznanym potrzebom w zakresie społecznym, gospodarczym, środowiskowym, funkcjonalno-przestrzennym i technicznym, związanym z brakiem ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, w których mogłyby być realizowane nowe funkcje społeczne i gospodarcze, związane z szeroko rozumianą aktywizacją mieszkańców obszaru rewitalizacji.

IV. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Zapewnienie komplementarności problemowej związane jest z wykazaniem, że przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne wskazane w Programie Rewitalizacji wzajemnie się dopełniają i będą realnie przeciwdziałać rozpoznanym, negatywnym zjawiskom oraz że wskazane do realizacji przedsięwzięcia są zgodne ze strategicznymi założeniami przyjętymi w programie rewitalizacji. Oznacza to, że w Programie Rewitalizacji należy jak najbardziej szczegółowo opisać przedsięwzięcia rewitalizacyjne, aby można było do nich dobrać mierniki realizacji wskazanych celów.

1. LISTA PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

Podstawowe przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne to działania, bez których niemożliwe jest osiągnięcie założonych celów rewitalizacji i wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej.

Gmina Żelechlinek przygotowała karty następujących, podstawowych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych:

- Aktywizacja osób bezrobotnych
- Rewitalizacja centrum Żelechlinka
- Zagospodarowanie terenu przy scenie letniej
- Przebudowa i remont budynku OSP
- Targowisko

Poniżej przedstawiono karty informacyjne dla podstawowych projektów rewitalizacyjnych.

Tabela 28. Karta projektu rewitalizacyjnego „Aktywizacja osób bezrobotnych”.

KARTA PROJEKTU REWITALIZACYJNEGO	
Nazwa	Aktywizacja osób bezrobotnych
Zakres realizowanych działań	<p>Zadanie jest odpowiedzią na problem wysokiej liczby osób pozostających bez pracy oraz korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia, występujący w obszarze rewitalizacji. Osoby bezrobotne z miejscowości Żelechlinek cechują się niskimi lub zdezaktualizowanymi kwalifikacjami zawodowymi. Pośrednim problemem jest również brak umiejętności o charakterze edukacyjnym i obywatelskim, co prowadzi do rezygnacji z udziału w życiu społecznym, a następnie do wykluczenia społecznego.</p> <p>W ramach projektu planuje się przeprowadzenie programu szkoleniowo-doradczego, który obejmować będzie elementy aktywnej integracji w sferach: społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warsztaty kompetencji psychospołecznych, • indywidualne poradnictwo psychologiczne, • warsztaty doradztwa zawodowego, • indywidualne poradnictwo zawodowe, • kurs komputerowy, • warsztaty rękodzieła, • kurs operatora wózków jezdniowych, • kurs sprzedawcy z obsługą kas fiskalnych. <p>W ocenie gminy Żelechlinek, program będzie podstawą do reorientacji zawodowej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz – w perspektywie kilku lat po jego realizacji – może stać się rozwiązaniem modelowym dla pozostałych sołectw gminy Żelechlinek.</p>
Cele	<p>społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja osób pozostających bez pracy, w tym przede wszystkim osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia, • aktywizacja zawodowa bezrobotnych i wzrost kompetencji tych osób; • reintegracja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia, • wsparcie w zakresie zakładania własnej działalności gospodarczej dla osób pozostających bez pracy. <p>gospodarcze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie osób pozostających bez pracy do podjęcia własnej działalności gospodarczej, • przygotowanie osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia do utworzenia przedsiębiorstwa społecznego, • wsparcie przedsiębiorców poprzez przygotowanie zawodowe osób kierowanych do pracy.
Lokalizacja	obszar rewitalizacji – miejscowość Żelechlinek
Grupa docelowa	mieszkańcy obszaru rewitalizacji pozostający bez pracy oraz korzystający z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia
Partnerstwo	nie dotyczy

Produkty*	nie dotyczy	
Rezultaty*	wsparcie 28 osób pozostających bez pracy oraz korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia zamieszkujących obszar rewitalizacji oraz wsparcie podmiotów gospodarczych z obszaru rewitalizacji w celu utworzenia w nich w nowych etatów	
Szacowany koszt	koszt całkowity: 100 000,00 zł	
1) z funduszy UE łącznie w tym	80.000,00	
a) RPO Wł	EFS	80.000,00
	EFRR	-
b) KPO	-	
2) środki budżetu państwa	-	
3) środki własne	20.000,00	
4) prywatne	-	
Czas realizacji	II.2018-III.2019	
Stopień gotowości do realizacji	Nie dotyczy	
Osoba/podmiot zgłaszający	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelechlinku	

* sposób pomiaru produktów i rezultatów pokazano w tabeli nr Tabela 39. Wskaźniki realizacji założonych produktów i rezultatów na str. 77.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Tabela 29. Karta projektu rewitalizacyjnego „Rewitalizacja centrum Żelechlinka”.

KARTA PROJEKTU REWITALIZACYJNEGO	
Nazwa	<p>Rewitalizacja centrum Żelechlinka, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zagospodarowanie centrum Żelechlinka – etap II 2. Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na Dom Inicjatyw Twórczych w Żelechlinku
Opis szczegółowy projektu	<p>W miejscowości Żelechlinek nie ma przestrzeni publicznej, która mogłaby pełnić funkcje kulturalno-rekreacyjnego. Jednocześnie centrum miejscowości, będącej obszarem rewitalizacji, jest w tej chwili zaniedbane i nieużytkowane, a niegdyś pełniło rolę nie tylko centrum, ale i było ważnym punktem komunikacyjnym (chroniony układ zabudowy wiejskiej tzw. wielodrożnica). Gminne instytucje kultury w miejscowości Żelechlinek (biblioteka i dom kultury) korzystają z jednego budynku, dodatkowo współużytkowanego z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Niedostatki lokalowe powodują, że życie kulturalno-oświatowe w obszarze rewitalizacji jest bardzo ograniczone, a w przestrzeni jednego, niewielkiego budynku realizowanych jest zaledwie kilka inicjatyw.</p> <p>Projekt jest kontynuacją działań podejmowanych przez gminę Żelechlinek w zakresie uporządkowania przestrzeni publicznej i ochrony unikalnego układu komunikacyjnego. Ponadto, realizacja w ramach projektu adaptacji istniejącego budynku na potrzeby instytucji kultury, przyczyni się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, w tym niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym oraz niskiego poziomu oświaty i edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży.</p> <p>W ramach projektu planuje się:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zagospodarowanie centrum Żelechlinka – etap II, obejmujący: <ul style="list-style-type: none"> - budowę parkingu, - utwardzenie placu rekreacyjnego, - wyznaczenie i budowę ciągów pieszych, - utworzenie skatepark, - postawienie altany drewnianej, - uporządkowanie cieku wodnego, - zabiegi pielęgnacyjne istniejącej zieleni oraz nowe nasadzenia rodzimych gatunków drzew i krzewów, - budowę domku do apiterapii (inhalacje pszczelim powietrzem), - budowa fragmentu drogi, - oświetlenie terenu wraz z monitoringiem, - budowa małej infrastruktury – ławeczki, kosze na śmieci, stoliki; 2. Przebudowę i rozbudowę istniejącego budynku na Dom Inicjatyw Twórczych w Żelechlinku – istniejący, niezamieszkały i nieużytkowany obecnie budynek mieszkalny zostanie zaadaptowany na budynek użyteczności publicznej – Dom Inicjatyw twórczych. W budynku, który służyć będzie celom kulturalno-

	oświatowym, projektuje się: salę prób zespołów i grup lokalnych oraz miejsce spotkań społeczności lokalnej (z funkcją sali konferencyjnej), pracownię tematyczne, część kuchenną, szatnię i pomieszczenia socjalne oraz kotłownię olejową.
Cele	społeczne: <ul style="list-style-type: none"> • udostępnienie mieszkańcom obszaru rewitalizowanego nowej przestrzeni publicznej, • przygotowanie miejsca do organizacji wydarzeń kulturalnych i realizacji działań oświatowych.
	gospodarcze: <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie miejsca do organizacji szkoleń dla osób pragnących założyć własną działalność gospodarczą, • utworzenie zaplecza dla powstania przedsiębiorstwa ekonomii społecznej.
	funkcjonalno-przestrzenne: <ul style="list-style-type: none"> • nadanie nowych funkcji kulturalno-rekreacyjnych centrum miejscowości, • nadanie nowych funkcji kulturalno-oświatowych niezamieszkałemu i nieużytkowanemu budynkowi.
	środowiskowe: <ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie nieuporządkowanego terenu parkowego, wraz z usunięciem drzew uschniętych i połamanych oraz dokonanie nowych nasadzeń gatunków rodzimych, • termomodernizacja oraz montaż ekologicznego źródła ciepła (kotłownia olejowa).
	techniczne: <ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie chronionego układu zabudowy wiejskiej tzw. wielodrożnicy, • przebudowa i rozbudowa niezamieszkanego i nieużytkowanego budynku z nadaniem mu nowych funkcji.
Lokalizacja (numery działek, nazwy ulic, adres)	obszar rewitalizacji – miejscowość Żelechlinek, ulice: Łódzka, L. Kruczkowskiego, Plac Tysiąclecia, działki nr 386/1, 386/3, 419/1, 420, 196, 413 575, 576
Grupa docelowa	mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Partnerstwo	nie dotyczy
Produkty*	<ul style="list-style-type: none"> • zrewitalizowana przestrzeń publiczna w centrum miejscowości Żelechlinek – 6 725,8 m², • Dom Inicjatyw Twórczych w Żelechlinku – 1 budynek o powierzchni 418m² przystosowany do pełnienia nowych funkcji
Rezultaty*	zwiększenie aktywności kulturalnej i oświatowej wśród 550 mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wsparcie przedsiębiorstw z obszaru rewitalizacji
Koszt całkowity (brutto PLN)	4.000.000,00

1) z funduszy UE łącznie w tym	2.764.227,64	
a. RPO WŁ	EFS	-
	EFRR	2.764.227,64
b. KPO	-	
2) środki budżetu państwa	-	
3) środki własne	1 235.772,36	
4) prywatne	-	
Czas realizacji	IV.2017-II.2019	
Stopień gotowości do realizacji	Dokumentacja projektowa wraz z pozwoleniami na budowę	
Osoba/podmiot realizujący	Gmina Żelechlinek	

* sposób pomiaru produktów i rezultatów pokazano w tabeli nr Tabela 39. Wskaźniki realizacji założonych produktów i rezultatów na str. 77.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Tabela 30. Karta projektu rewitalizacyjnego „Zagospodarowanie terenu przy scenie letniej w Żelechlinku”.

Nazwa	Zagospodarowanie terenu przy scenie letniej w Żelechlinku	
Opis szczegółowy projektu	<p>W ramach etapu I rewitalizacji miejscowości Żelechlinek, na terenie OSP, wybudowano scenę letnią, która służy organizacji wydarzeń kulturalnych oraz integrujących mieszkańców. Scena letnia korzysta z zaplecza OSP oraz zagospodarowanego, niewielkiego terenu przed strażnicą.</p> <p>Głównym celem projektu jest zagospodarowanie przestrzeni publicznej wokół istniejącego miejsca służącego upowszechnianiu kultury i nadanie mu nowych funkcji rekreacyjnych.</p> <p>W ramach projektu planuje się zagospodarowanie terenu, znajdującego się przy scenie letniej poprzez wykorzystanie przyległych terenów zielonych. Projekt zakłada budowę ciągów komunikacyjnych, utworzenie miejsc rekreacji (mała architektura) oraz nowe nasadzenia zieleni.</p>	
Cele	społeczne:	
	<ul style="list-style-type: none"> • udostępnienie mieszkańcom obszaru rewitalizowanego nowej przestrzeni publicznej. 	
	gospodarcze:	
	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie przestrzeni publicznej pod okazjonalny handel i usługi. 	
	funkcjonalno-przestrzenne:	
	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie przestrzeni publicznej do pełnienia funkcji kulturalno-rekreacyjnych. 	
	środowiskowe:	
	<ul style="list-style-type: none"> • nowe nasadzenia zieleni. 	
Lokalizacja	obszar rewitalizacji – miejscowość Żelechlinek, ulica Rawska, działki nr 372/2, 372/20, 372/24, 372/25, 538, 539, 540, 541, 542	
Grupa docelowa	mieszkańcy obszaru rewitalizacji	
Partnerstwo	nie dotyczy	
Produkty*	zrewitalizowana przestrzeń publiczna w centrum miejscowości Żelechlinek – 1800 m ²	
Rezultaty*	zwiększenie aktywności kulturalnej wśród 550 mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wsparcie przedsiębiorstw z obszaru rewitalizacji	
Koszt całkowity (brutto PLN)	500.000,00	
1) z funduszy UE łącznie w tym	345.528,46	
a. RPO Wł	EFS	-
	EFRR	345.528,46
b. KPO	-	
2) środki budżetu państwa	-	
3) środki własne	154.471,54	

4) prywatne	-
Czas realizacji	III.2018-IV.2019
Stopień gotowości do realizacji	Koncepcja zagospodarowania terenu
Osoba/podmiot realizujący	Gmina Żelechlinek

* sposób pomiaru produktów i rezultatów pokazano w tabeli nr Tabela 39. Wskaźniki realizacji założonych produktów i rezultatów na str. 77.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Tabela 31. Karta projektu rewitalizacyjnego „Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku”.

KARTA PROJEKTU REWITALIZACYJNEGO	
Nazwa	Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku
Opis szczegółowy projektu	<p>W istniejącym budynku OSP prowadzona jest – obok podstawowej działalności związanej z zapewnieniem bezpieczeństwa przeciwpożarowego – działalność kulturalna. W funkcjonującej w budynku świetlicy spotykają się zarówno strażacy, jak i mieszkańcy miejscowości Żelechlinek. Przy OSP działa orkiestra dęta, składająca się z około 40 osób, dla której brakuje miejsca na próby, które odbywają się cyklicznie (dwa razy w tygodniu).</p> <p>Budynek OSP pełni też funkcję zaplecza dla wybudowanej sceny letniej. Jednocześnie w budynku brak jest części kuchennej oraz sanitariatów.</p> <p>Głównym celem projektu jest poprawa standardu usług świadczonych przez OSP w Żelechlinku, w tym usług kulturalnych. Realizacji projektu przyczyni się do zwiększenia dostępu do działań kulturalnych na obszarze rewitalizacji.</p> <p>W ramach projektu przewiduje się przebudowę i remont istniejącego budynku OSP w części kulturalno- świetlicowej.</p>
	<p>społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udostępnienie mieszkańcom obszaru rewitalizowanego nowych pomieszczeń na działalność kulturalną, • utworzenie miejsca integracji dla społeczności lokalnej.
	gospodarcze: nie dotyczy
	<p>funkcjonalno-przestrzenne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nadanie nowych funkcji kulturalnych budynkowi OSP.
	<p>środowiskowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • termomodernizacja budynku, • wymiana źródła ciepła.
	<p>techniczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa części świetlicowej i budowa zaplecza w budynku OSP
Lokalizacja	obszar rewitalizacji – miejscowość Żelechlinek, ulica Rawska 2, działki nr 372/26, 372/24, 372/27
Grupa docelowa	mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Partnerstwo	Lider – gmina Żelechlinek Partner – Ochotnicza Straż Pożarna w Żelechlinku
Produkty*	przebudowany budynek OSP – 1 budynek o powierzchni 200 m ² przystosowany do pełnienia nowych funkcji
Rezultaty*	zwiększenie aktywności kulturalnej wśród 550 mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wsparcie przedsiębiorstw z obszaru rewitalizacji
Koszt całkowity (brutto PLN)	1.500.000,00
1) z funduszy UE łącznie w tym	1.036.585,37
a. RPO Wł	EFS -

	EFRR	1.036.585,37
b. KPO		
2) środki budżetu państwa	-	
3) środki własne	463 414,63	
4) prywatne	-	
Czas realizacji	I.2018-IV.2019	
Stopień gotowości do realizacji	Dokumentacja projektowa wraz z pozwoleniami na budowę.	
Osoba/podmiot realizujący	Gmina Żelechlinek	

* sposób pomiaru produktów i rezultatów pokazano w tabeli nr Tabela 39. Wskaźniki realizacji założonych produktów i rezultatów na str. 77.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Tabela 32. Karta projektu rewitalizacyjnego „Targowisko”.

KARTA PROJEKTU REWITALIZACYJNEGO	
Nazwa	Targowisko
Opis szczegółowy projektu	<p>Handel lokalnymi produktami spożywczymi oraz innymi artykułami odbywa się w sposób nieformalny na chodnikach w centrum miejscowości Żelechlinek oraz w części istniejącego parkingu przy Urzędzie Gminy w Żelechlinku. Handel w tej części miejscowości ma historyczne uwarunkowania i odbywał się tu „od zawsze”. Ze względu na przepisy regulujące zasady sprzedaży produktów spożywczych oraz obwarowania sanitarne, popularny wśród mieszkańców miejscowości rynek lokalnych produktów rolnych zamiera. Brak klientów na artykuły rolne oddziałuje na innych sprzedawców, którzy stopniowo rezygnują z prowadzonej działalności handlowej – w ciągu ostatnich 5 lat liczba podmiotów gospodarczych korzystających z tej przestrzeni handlowej zmniejszyła się o ok. 10 stanowisk. Społeczność lokalna zainteresowana dalszym korzystaniem z targowiska oraz lokalni producenci i drobni kupcy, dążą do przywróceniu funkcji handlowych na terenie przy ul. Zakątnej w Żelechlinku. Aby to osiągnąć należy przystosować teren do obowiązujących przepisów oraz uczynić go bardziej przyjaznym i wygodnym zarówno dla kupujących, jak i sprzedających.</p> <p>Projekt zakłada przebudowę istniejącego parkingu przy ulicy Zakątnej w Żelechlinku i zmianę sposobu jego użytkowania na targowisko. W ramach prac inwestycyjnych planuje się m.in.: montaż wiat i boksów handlowych.</p>
Cele	<p>społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie miejsca stwarzającego możliwość podjęcia pracy lub prowadzenia własnej działalności gospodarczej przez osoby pozostające bez pracy, • stworzenie miejsca integracji społecznej. <p>gospodarcze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, • stworzenie warunków dla rozwoju handlu, • zwiększenie konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych. <p>funkcjonalno-przestrzenne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmiana zagospodarowania przestrzeni publicznej, • uzupełnienie braków infrastruktury handlowej w centrum. <p>środowiskowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • likwidacja parkingu w obszarze rewitalizacji. <p>techniczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie przestrzeni publicznej w nową infrastrukturę służącą obsłudze lokalnej przedsiębiorczości.
Lokalizacja	obszar rewitalizacji – miejscowość Żelechlinek, ulica Zakątna, działki nr 220/2, 220/3, 220/5, 220/6
Grupa docelowa	mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Partnerstwo	nie dotyczy

Produkty*	zrewitalizowana przestrzeń w miejscowości Żelechlinek – 1500 m ²	
Rezultaty*	zwiększenie możliwości zarobkowania przez bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wsparcie przedsiębiorstw z obszaru rewitalizacji	
Koszt całkowity (brutto PLN)	420.000,00	
1) z funduszy UE łącznie w tym	290.243,90	
a. RPO Wł	EFS	
	EFRR	290.243,90
b. KPO		
2) środki budżetu państwa		
3) środki własne	129.756,10	
4) prywatne		
Czas realizacji	II.2018-II.2019	
Stopień gotowości do realizacji	Koncepcja zagospodarowania terenu	
Osoba/podmiot realizujący	Gmina Żelechlinek	

* sposób pomiaru produktów i rezultatów pokazano w tabeli nr Tabela 39. Wskaźniki realizacji założonych produktów i rezultatów na str. 77.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

2. POZOSTAŁE PROJEKTY REWITALIZACYJNE

Przedsięwzięcia i projekty, które ze względu na swoją specyfikę mają ograniczoną możliwość oddziaływania na obszar rewitalizacji zaliczane są do grupy działań uzupełniających.

Gmina Żelechlinek oraz partnerzy pragnący wziąć aktywny udział w procesie rewitalizacji zaplanowały następujące działania uzupełniające:

- Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa,
- Remont i przebudowa domu parafialnego.

Poniżej przedstawiono karty informacyjne dla pozostałych projektów rewitalizacyjnych.

Tabela 33. Karta projektu rewitalizacyjnego „Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa”.

KARTA PROJEKTU REWITALIZACYJNEGO	
Nazwa	Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa w Żelechlinku
Opis szczegółowy projektu	<p>Kościół w Żelechlinku powstał w latach 1905-1911 i od tego czasu przechodził tylko częściowe remonty doraźne. Część kościoła, z uwagi na zły stan techniczny budynku, jest wyłączona z użytkowania (wieża kościelna, chór), a poszczególne elementy budowli (dach i elewacje zewnętrzne) oraz jego otoczenia (mury oporowe wzdłuż wzgórza kościelnego) stanowią zagrożenie dla życia i zdrowia osób postronnych.</p> <p>Remont kościoła, w połączeniu z rewitalizacją centrum miejscowości Żelechlinek, wpłynie na zwiększenia atrakcyjności turystycznej zabytkowego obiektu oraz całej miejscowości Żelechlinek.</p> <p>W ramach projektu planuje się m.in. remont dachu i elewacji zewnętrznej kościoła p.w. Św. Bartłomieja Abp, remont wieży kościelnej, remont chóru oraz remont murów oporowych wzgórza kościelnego.</p>
Cele	społeczne: <ul style="list-style-type: none"> • nadanie nowych funkcji budynkowi kościelnemu, • umożliwienie realizacji zajęć kulturalnych – śpiew, chór.
	gospodarcze: <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie atrakcyjności miejscowości poprzez otwarcie zabytkowego kościoła dla turystów.
	funkcjonalno-przestrzenne: <ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie przestrzeni publicznej w centrum miejscowości oraz zwiększenie jej estetyki i bezpieczeństwa dla mieszkańców.
	techniczna: <ul style="list-style-type: none"> • odnowienie i zabezpieczenie zabytkowego kościoła.
Lokalizacja	obszar rewitalizacji – miejscowość Żelechlinek, Plac Tysiąclecia, działka nr 220/4
Grupa docelowa	mieszkańcy obszary rewitalizacji
Partnerstwo	Lider - Parafia pw. Św. Bartłomieja Arcybiskupa w Żelechlinku Partner – gmina Żelechlinek
Produkty*	zrewitalizowana powierzchnia w budynku zabytkowego kościoła w Żelechlinku – 1 budynek o powierzchni 600 m ² przystosowany do pełnienia nowych funkcji
Rezultaty*	zwiększenie atrakcyjności miejscowości Żelechlinek oraz wsparcie przedsiębiorstw z obszaru rewitalizacji
Koszt całkowity (brutto PLN)	3.000.000,00
1) z funduszy UE łącznie w tym	2.073.170.73
a. RPO Wł	EFS -

	EFRR	2.073.170.73
b. KPO	-	
2) środki budżetu państwa	-	
3) środki własne	-	
4) prywatne	926.829,27	
Czas realizacji	IV.2017-IV.2020	
Stopień gotowości do realizacji	Część dokumentacji projektowej	
Osoba/podmiot realizujący	Parafia pw. Św. Bartłomieja Arcybiskupa w Żelechlinku	

* sposób pomiaru produktów i rezultatów pokazano w tabeli nr Tabela 39. Wskaźniki realizacji założonych produktów i rezultatów na str. 77.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

Tabela 34. Karta projektu rewitalizacyjnego „Remont i przebudowa domu parafialnego”.

KARTA PROJEKTU REWITALIZACYJNEGO	
Nazwa	Remont i przebudowa domu parafialnego
Opis szczegółowy projektu	<p>Przy kościele pw. Św. Bartłomieja Arcybiskupa w Żelechlinku znajduje się budynek dawnego domu parafialnego, w którym mieściła się kiedyś kancelaria parafii oraz sale katechetyczne. Ze względu na zły stan techniczny budynku, zagrażający życiu i zdrowiu użytkowników, budynek nie jest obecnie użytkowany.</p> <p>Celem projektu jest przywrócenie budynkowi funkcji kulturalno-oświatowych oraz nadanie mu nowych funkcji związanych z obsługą ruchu turystycznego, m.in. poprzez utworzenie przestrzeni wystawowej oraz – w miarę możliwości – utworzenia miejsc noclegowych.</p> <p>Projekt przewiduje remont wnętrza budynku wraz z wymianą instalacji i termomodernizację budynku.</p>
Cele	społeczne: <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie miejsca do realizacji zajęć kulturalno-oświatowych.
	Gospodarcze: <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości poprzez utworzenie przestrzeni wystawowej. • opcjonalne utworzenie miejsc noclegowych.
	funkcjonalno-przestrzenne: <ul style="list-style-type: none"> • nadanie nowych funkcji nieużytkowanemu budynkowi w centrum miejscowości Żelechlinek.
	środowiskowe: <ul style="list-style-type: none"> • termomodernizacja budynku, • modernizacja źródła ciepła.
	techniczna: <ul style="list-style-type: none"> • remont budynku dawnego domu parafialnego.
Lokalizacja	obszar rewitalizacji – miejscowość Żelechlinek, Plac Tysiąclecia, działka nr 220/4
Grupa docelowa	mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Partnerstwo	Lider - Parafia pw. Św. Bartłomieja Arcybiskupa w Żelechlinku Partner – gmina Żelechlinek
Produkty*	zrewitalizowany budynek domu parafialnego w Żelechlinku – 1 budynek o powierzchni 150 m ² przystosowany do pełnienia nowych funkcji
Rezultaty*	zwiększenie atrakcyjności miejscowości Żelechlinek oraz aktywności kulturalno-oświatowej wśród 550 mieszkańców obszaru rewitalizacji
Koszt całkowity (brutto PLN)	1.000.000,00
1) z funduszy UE łącznie w tym	691.056,91
a. RPO Wł	EFS -

	EFRR	691.056,91
b. KPO	-	
2) środki budżetu państwa	-	
3) środki własne	-	
4) prywatne	308.943,09	
Czas realizacji	IV.2017-IV.2019	
Stopień gotowości do realizacji	koncepcja zagospodarowania budynku	
Osoba/podmiot realizujący	Parafia pw. Św. Bartłomieja Arcybiskupa w Żelechlinku	

* sposób pomiaru produktów i rezultatów pokazano w tabeli nr Tabela 39. Wskaźniki realizacji założonych produktów i rezultatów na str. 77.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żelechlinku.

3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKÓW REWITALIZACYJNYCH

Program Rewitalizacji musi spełniać warunek komplementarności i wewnętrznej spójności w zakresie zgodności celów i kierunków rewitalizacji z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Konieczne jest wykazanie, że każde przedsięwzięcie rewitalizacyjne jest bezpośrednio powiązane przynajmniej z jednym celem i kierunkiem działań oraz że jego efekty są powiązane z innymi działaniami rewitalizacyjnymi.

Tabela 35. Komplementarność projektów podstawowych i uzupełniających.

Tytuł projektu	Zgodność ze zdiagnozowanymi problemami	Zgodność z celami programu	Powiązania z innymi projektami rewitalizacyjnymi
Aktywizacja osób bezrobotnych	wysoka liczba osób bezrobotnych oraz korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia	cel 1 – aktywizacja gospodarstwa mieszkańców oraz pośrednio cel 2 – zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców	projekt jest powiązany z rewitalizacją centrum Zelechlinka, zagospodarowaniem terenu przy scenie letniej, organizacją targowiska oraz remontem i przebudową domu parafialnego; projekt zakłada aktywizację osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia, poprzez organizację szkoleń podnoszących wiedzę i umiejętności
Rewitalizacja Centrum Zelechlinka	wysoka liczba osób bezrobotnych oraz korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia brak miejsca do realizacji pasji i rozwoju kompetencji brak estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej	cel 1 – aktywizacja gospodarstwa mieszkańców cel 2 - zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców cel 3 – podniesienie jakości życia	projekt jest powiązany z działaniami aktywizującymi osoby bezrobotne, zagospodarowaniem terenu przy scenie letniej, przebudową i remontem budynku OSP, organizacją targowiska, rewitalizacją kościoła p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa oraz remontem i przebudową domu parafialnego; projekt, poprzez swoją kompleksowość, będzie oddziaływał na wszystkie obszary rewitalizacji – społeczny poprzez stworzenie i udostępnienie przestrzeni do działań aktywizujących mieszkańców, gospodarczy poprzez stworzenie przestrzeni do prowadzenia szkoleń

			<p>i prowadzenia działalności gospodarczej; przestrzennie-funkcjonalny poprzez nadanie nowych funkcji przestrzeni i budynkom w obszarze rewitalizacji; środowiskowy poprzez dbanie o środowisko; techniczny poprzez ochronę tzw. wielodrożnicy i innych zabytków kultury</p>
Zagospodarowanie terenu przy scenie letniej	<p>brak miejsca do realizacji pasji i rozwoju kompetencji</p> <p>brak estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</p>	<p>cel 2 - zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców</p> <p>cel 3 – podniesienie jakości życia</p> <p>oraz pośrednio cel 1 – aktywizacja gospodarstwa mieszkańców</p>	<p>projekt jest powiązany z projektem rewitalizacji centrum Żelechlinka oraz z przebudową i remontem budynku OSP; projekty mają oddziaływać na sferę społeczną poprzez zwiększenie możliwości prowadzenia aktywności w sferze kultury oraz spędzania czasu wolnego</p>
Przebudowa i remont budynku OSP	<p>brak miejsca do realizacji pasji i rozwoju kompetencji</p> <p>brak estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</p>	<p>cel 2 - zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców</p> <p>cel 3 – podniesienie jakości życia</p> <p>oraz pośrednio cel 1 – aktywizacja gospodarstwa mieszkańców</p>	<p>projekt jest powiązany z rewitalizacją centrum Żelechlinka oraz z zagospodarowaniem terenu przy scenie letniej; wszystkie projekty będą oddziaływać na sferę społeczną</p>
Targowisko	<p>wysoka liczba osób bezrobotnych oraz korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia</p>	<p>cel 1 – aktywizacja gospodarstwa mieszkańców</p>	<p>projekt jest powiązany z rewitalizacją centrum Żelechlinka; projekt ma stworzyć warunki do prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz sprzyjać już istniejącym podmiotom gospodarczym</p>

		brak warunków do prowadzenia działalności gospodarczej brak estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej		
Rewitalizacja kościoła p.w. św. Bartłomieja Arcybiskupa		ochrona zabytków wysoka liczba osób bezrobotnych oraz korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia	cel 1 – aktywizacja gospodarza mieszkańców cel 3 – podniesienie jakości życia	projekt jest powiązany z rewitalizacją centrum Żelechlinka oraz remontem i przebudowa domu parafialnego; projekt ma służyć przyciągnięciu turystów i stworzeniu szans na uruchomienie działalności gospodarczej w branży okofototurystycznej
Remont i przebudowa domu parafialnego		wysoka liczba osób bezrobotnych oraz korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia	cel 1 – aktywizacja gospodarza mieszkańców cel 2 - zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców cel 3 – podniesienie jakości życia	projekt jest powiązany z rewitalizacją centrum Żelechlinka oraz rewitalizacją kościoła p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa; projekt ma oddziaływać na sferę społeczną poprzez stworzenie przestrzeni do działań kulturalnych oraz obsługi turystów

źródło: opracowanie własne.

V. KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Komplementarność przestrzenna przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych dotyczy ich bezpośredniego oddziaływania na cały obszar rewitalizacji oraz ich oddziaływania na obszar zdegradowany. Co do zasady bowiem działania rewitalizacyjne, choć często mają charakter punktowy, powinny oddziaływać na swoje otoczenie i przeciwdziałać rozprzestrzenianiu się negatywnych zjawisk na nowe obszary.

Wszystkie projekty rewitalizacyjne gminy Żelechlinek, zarówno podstawowe, jak i uzupełniające zlokalizowane są na obszarze rewitalizacji i będą bezpośrednio oraz pośrednio oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Działania zaproponowane przez gminę Żelechlinek nie będą skutkowały przenoszeniem się problemów w inne obszary gminy, gdyż będą przeciwdziałać rozpoznany problemom i w perspektywie czasu po zakończeniu rewitalizacji, uruchomią pozytywne przemiany na obszarze całej gminy.

VI. KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Rewitalizacja zakłada koncentrację działań podejmowanych na obszarze zdegradowanym w celu jego wyprowadzenia ze stanu kryzysowego, co wymaga zapewnienia właściwego finansowania dla przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Program Rewitalizacji wskazuje, jaki środkami powinna dysponować gmina dla zapewnienia realizacji zaplanowanych działań oraz skąd te środki można pozyskać. Obok środków własnych oraz dofinansowania ze środków Unii Europejskiej pożądane jest pozyskanie dla rewitalizacyjnych także środków prywatnych, co pozwala na zapewnienie synergii prowadzonych działań.

1. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE DLA PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

Dla podstawowych projektów rewitalizacyjnych niezbędne jest oszacowanie i wskazanie źródeł finansowania z podziałem na środki publiczne i prywatne, a środki publiczne należy wykazać w podziale na publiczne środki krajowe i środki z funduszy europejskich.

Program Rewitalizacji gminy Żelechlinek, w zakresie realizacji podstawowych projektów rewitalizacyjnych, zakłada wykorzystanie następujących źródeł finansowania:

- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego,
- środki własne z budżetu gminy.

Tabela 36. Indyktywne ramy finansowe dla podstawowych projektów rewitalizacyjnych.

Projekt	Lata realizacji	Szacunkowa wartość (zł)	EFS	EFRR	Budżet państwa	Środki własne	Środki prywatne
aktywizacja osób bezrobotnych	2018-2019	100 000,00	80 000,00	-	-	20 000,00	-
rewitalizacja centrum Żelechlinka	2017-2019	4 000 000,00	-	2 764 227,64	-	1 235 772,36	-
zagospodarowanie terenu przy scenie letniej	2018-2019	500 000,00	-	345 528,46	-	154 471,54	-
przebudowa i remont budynku OSP	2018-2019	1 500 000,00	-	1 036 585,37	-	463 414,63	-
targowisko	2018-2019	420 000,00	-	290 243,90	-	129 756,10	-
razem		6 520 000,00	80 000,00	4 436 585,37	-	2 003 414,63	-

2. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE DLA POZOSTAŁYCH PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

Dla pozostałych projektów rewitalizacyjnych nie jest konieczne podane szczegółowych źródeł finansowania, niemniej trudno sobie wyobrazić ujęcie w Programie Rewitalizacji projektów, które nie zostały oszacowane i dla których nie wskazano, choćby w przybliżeniu, potencjalnych źródeł finansowania.

Program Rewitalizacji gminy Żelechlinek, w zakresie realizacji pozostałych projektów rewitalizacyjnych, zakłada wykorzystanie następujących źródeł finansowania:

- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego,
- środki prywatne.

Tabela 37. Indykatywne ramy finansowe dla uzupełniających projektów rewitalizacyjnych.

Projekt	Lata realizacji	Szacunkowa wartość (zł)	EFS	EFRR	Budżet państwa	Środki własne	Środki prywatne
rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa	2017-2020	3 000 000,00		2 073 170,73	-	-	926 829,27
remont i przebudowa domu parafialnego	2017-2019	1 000 000,00	-	691 056,91	-	-	308 943,09
razem		4 000 000,00		2 764 227,64	-	-	1 235 772,36

VII. REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJI

Partnerstwo to realizacja działań dla osiągnięcia wspólnego celu, z zastrzeżeniem, że partnerzy wspólnie ponoszą ryzyko prowadzenia działań i dzielą się kosztami ich realizacji, tak aby wspólnie korzystać z zysków i nowych możliwości, jakie powstały po zakończeniu realizacji działań. Partnerstwo prowadzi do pełniejszego wykorzystania lokalnych zasobów i osiągnięcia lepszych efektów, a samorząd może w ten sposób zostać odciążony od prowadzenia działań rewitalizacyjnych we wszystkich sferach. Partnerstwo w Programie Rewitalizacji nie jest konieczne, niemniej brak zaangażowania interesariuszy w procesy rewitalizacyjne może skutkować brakiem zaufania do podejmowanych przez samorząd działań rewitalizacyjnych i ograniczenie ich pozytywnych efektów.

Partycypacja, rozumiana jako aktywny udział różnych grup interesariuszy, wskazana jest w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” jako obligatoryjny element procesu rewitalizacji. Jednocześnie wytyczne nie określają sposobu zapewnienia partycypacji, niemniej należy zapewnić udział interesariuszy zarówno na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji, jak i na etapie monitorowania i oceny jego wdrażania.

Na etapie opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020, w celu włączenia lokalnej społeczności w proces rewitalizacji przewidziano szerokie konsultacje społeczne, których uczestnikami były następujące grupy interesariuszy:

- organizacje pozarządowe,
- lokalni liderzy,
- przedsiębiorcy,
- przedstawiciele administracji publicznej,
- mieszkańcy.

Pierwszym elementem systemu konsultacji społecznych została zakładka na stronie internetowej gminy pt. „Rewitalizacja”, utworzona w celu informowania mieszkańców „na bieżąco” o postępie prac nad programem rewitalizacji dla gminy Żelechlinek. Zamieszczano na niej wszelkie informacje na temat projektu, planowanych spotkań i warsztatów z mieszkańcami, materiały do konsultacji społecznych oraz ankiety. Ponadto na stronie znajdowały się materiały dotyczące realizacji projektu tj. ankiety dostępne na poszczególnych etapach opracowania programu, fiszki projektowe w celu zgłaszania propozycji projektów przez poszczególne grupy interesariuszy. Ankiety i fiszki projektowe były również rozdawane mieszkańcom Gminy podczas spotkań konsultacyjnych.

W pierwszym spotkaniu rozpoczynającym projekt w dniu 1 grudnia 2016 roku, uczestniczyły 42 osoby (wg listy obecności), a zaproszenie (w postaci plakatu) było wywieszono na tablicy ogłoszeń przed Urzędem Gminy w Żelechlinku oraz dostarczone do wszystkich sołectw i wywieszono na tablicach ogłoszeń oraz rozpropagowanie kurendą. Zaproszenie skierowano także do lokalnych instytucji i stowarzyszeń m.in OSP w Żelechlinku, Stowarzyszenie Aktywni dla Gminy Żelechlinek, Kół Gospodyń Wiejskich.

W styczniu 2017 roku, na stronie internetowej gminy, opublikowano diagnozę społeczno-gospodarczą dla programu rewitalizacji wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego oraz obszaru do rewitalizacji. Opublikowano także fiszkę projektową celem zgłaszania propozycji przedsięwzięć dla danego obszaru.

Diagnozę omówiono na spotkaniu konsultacyjnym, które odbyło się w dniu 1 lutego 2017 roku. Podczas spotkania omówiono również sposób wypełnienia fiszki projektowej. Po spotkaniu, do Urzędu Gminy

w Żelechlinku wpłynęło 20 fiszek projektowych. Wiele spośród fiszek projektowych dotyczyło tych samych projektów.

Projekt programu rewitalizacji został opublikowany na stronie internetowej Urzędu Gminy w Żelechlinku pod koniec lutego 2017 roku wraz z ogłoszeniem o możliwości składania do niego uwag. W dniu 27 lutego odbyła się debata nad projektem, w trakcie której wyjaśniono wątpliwości i uwagi mieszkańców zgłoszone poprzez ankiety.

Tabela 38. Podsumowanie I etapu konsultacji społecznych, związanych z opracowaniem projektu Programu Rewitalizacji.

Konferencja otwierająca – grudzień 2016	Zaprezentowano ogólne informacje dotyczące procesu opracowania programu rewitalizacji, samej rewitalizacji, nakreślono uczestnikom zakres podstawowych pojęć oraz zalety opracowania dokumentu, dystrybucja materiałów promocyjnych, poczęstunek (grudzień)
Warsztaty – styczeń/luty 2017	Opracowanie diagnozy oraz obszarów kryzysowych, swobodna dyskusja na temat diagnozy i wyznaczenia obszaru zdegradowanego i do rewitalizacji, zbieranie uwag, wypełnianie fiszki projektowej
Ankietyzacja – styczeń/luty 2017	Na etapie każdego warsztatu, możliwość składania ankiet w wersji papierowej i elektronicznej na etapie każdych konsultacji społecznych.
Zgłaszanie uwag – styczeń/luty 2017	Na każdym etapie prac oraz po ich zakończeniu możliwe było składanie uwag do dokumentu

źródło: opracowanie własne.

Ze względu na liczne uwagi, zgłaszane zarówno przez uczestników konsultacji, jak i instytucje zewnętrzne, opiniujące projekt programu, w maju 2017 roku zdecydowano o aktualizacji i poszerzeniu diagnozy. Wyniki prac zostały zaprezentowane w sierpniu 2017 roku poprzez udostępnienie zaktualizowanego projektu programu rewitalizacji na stronie internetowej Urzędu Gminy w Żelechlinku. Przeprowadzona diagnoza wskazała jako obszar zdegradowany teren sołectwa Żelechlinek, dla którego przygotowano projekty rewitalizacyjne oparte na fiszkach projektowych, zbieranych na wcześniejszym etapie prac. Do ogłoszonego projektu, w trakcie tygodniowych konsultacji, nie zgłoszono uwag.

VIII. SYSTEM REALIZACJI I MONITOROWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI

Rewitalizacja to proces kompleksowy, który wymaga zaangażowania wielu zasobów, nie tylko pozostających w gestii samorządu, ale także podmiotów zewnętrznych. Dla zapewnienia powodzenia rewitalizacji, konieczne jest bowiem połączenie kompetencji wielu osób, jednostek i podmiotów.

1. WDRAŻANIE PROGRAMU REWITALIZACJI

Podmioty uczestniczące w procesie rewitalizacji:

- Wójt Gminy Żelechlinek wraz z pracownikami Urzędu Gminy – odpowiedzialny będzie za realizację programu rewitalizacji oraz za pozyskanie dofinansowania na inwestycje gminne zapisane w PR,
- Rada Gminy Żelechlinek, do której kompetencji należy przyjęcie programu,
- interesariusze programu.

Podmiotem inicjującym powstanie Programu Rewitalizacji Gminy Żelechlinek był Wójt Gminy, który w ramach swoich kompetencji oraz posiadanych zasobów zlecił przygotowanie programu firmie zewnętrznej. Podległy Wójtowi Urząd Gminy oraz jednostki organizacyjne gminy zobowiązane były do dostarczenia wszystkich niezbędnych danych, dotyczących stanu faktycznego i funkcjonowania gminy.

Do przyjęcia Programu Rewitalizacji Gminy Żelechlinek, upoważniona jest Rada Gminy, a każda zmiana jego treści, w tym także aktualizacja jego zapisów, wymaga podjęcia stosownej uchwały.

Wójt Gminy Żelechlinek będzie osobą zarządzającą i odpowiedzialną za wdrażanie Programu Rewitalizacji, a wszystkie jego działania Wójta będą podejmowane w zgodzie z ogólnymi zasadami zarządzania jednostką samorządu terytorialnego, z zachowaniem procedur oraz zgodnie z zasadą efektywności gospodarowania posiadanymi zasobami. Wójt Gminy Żelechlinek będzie wprowadzał w życie zapisy uchwały poprzez podlegające mu osoby i instytucje oraz decydowanie o rozdziale zasobów gminy. W szczególności, w realizacji programu rewitalizacji uczestniczyć będą następujące komórki organizacyjne Urzędu Gminy oraz jednostki organizacyjne gminy:

- Referat Finansowy,
- Referat Gospodarki Komunalnej,
- Referat Organizacyjno-Administracyjny,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelechlinku,
- Gminny Dom Kultury w Żelechlinku,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Żelechlinku,
- Zespół Szkół w Żelechlinku.

Wójt Gminy powoła osobnym zarządzeniem Komitet ds. Rewitalizacji, w którego skład wejdą przedstawiciele mieszkańców i organizacji zaangażowanych w przygotowanie programu rewitalizacji, lokalni przedsiębiorcy, radni Rady Gminy oraz pracownicy Urzędu Gminy. Do pracy w Komitecie mogą zostać także zaproszeni zewnętrzni eksperci z głosem doradczym. Głównym zadaniem Komitetu jest:

- monitorowanie działań na obszarze objętym rewitalizacją,
- czuwanie nad spójnością i zasadnością podejmowanych działań,
- wnioskowanie i opracowywanie projektów aktualizacji programu rewitalizacji,

- współpraca z wszystkimi interesariuszami procesów rewitalizacji,
- upowszechnianie informacji i promowanie działań rewitalizacyjnych.

Skuteczność realizacji programu rewitalizacji i jego celów zapewnić będzie sprawny system oceny skuteczności wdrażania obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Prace nad realizacją działań rewitalizacyjnych powinny rozpocząć się natychmiast po przyjęciu programu rewitalizacji. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu rewitalizacji wymagać będzie szeregu działań: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

2. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘTYCH CELÓW REWITALIZACJI

Dla podstawowych i uzupełniających projektów rewitalizacyjnych przygotowano wskaźniki produktu i rezultatu, które będą podstawą do określenia realizacji przyjętych w Programie Rewitalizacji celów.

Tabela 39. Wskaźniki realizacji założonych produktów i rezultatów.

nazwa projektu	wskaźnik produktu*	sposób pomiaru i jednostka odpowiedzialna za jego wykonanie
	wskaźnik rezultatu*	
aktywizacja osób bezrobotnych	nie dotyczy	rokrocznie na podstawie danych GOPS w Żelechlinku dotyczących osób korzystających z pomocy społecznej w tytule bezrobocia
	liczba osób pozostających bez pracy zamieszkujących obszar rewitalizacji	
rewitalizacja centrum Żelechlinka	zrewitalizowana przestrzeń publiczna w centrum miejscowości Żelechlinek	jednorazowo na zakończenie realizacji projektu przez Urząd Gminy w Żelechlinku na podstawie protokołu odbioru robót
	liczba istniejących obiektów przystosowanych do pełnienia nowych funkcji w Żelechlinku	jednorazowo na zakończenie realizacji projektu przez Urząd Gminy w Żelechlinku na podstawie protokołu odbioru robót
	liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i oświatowych z obszaru rewitalizacji	rokrocznie na podstawie sprawozdania z działalności GDK w Żelechlinku
zagospodarowanie terenu przy scenie letniej	zrewitalizowana przestrzeń publiczna w centrum miejscowości Żelechlinek	jednorazowo na zakończenie realizacji projektu przez Urząd Gminy w Żelechlinku na podstawie protokołu odbioru robót
	liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i oświatowych	rokrocznie na podstawie sprawozdania z działalności GDK w Żelechlinku

przebudowa i remont budynku OSP	liczba istniejących obiektów przystosowanych do pełnienia nowych funkcji w Żelechlinku	jednorazowo na zakończenie realizacji projektu przez Urząd Gminy w Żelechlinku na podstawie protokołu odbioru robót
	liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i oświatowych	rocznie na podstawie sprawozdania z działalności OSP w Żelechlinku
targowisko	zrewitalizowana przestrzeń w miejscowości Żelechlinek	jednorazowo na zakończenie realizacji projektu przez Urząd Gminy w Żelechlinku na podstawie protokołu odbioru robót
	liczba nowych podmiotów gospodarczych	rocznie przez Urząd Gminy w Żelechlinku na podstawie wpływów z opłat za zajęcie powierzchni handlowej
rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa	liczba istniejących obiektów przystosowanych do pełnienia nowych funkcji w Żelechlinku	jednorazowo na zakończenie realizacji projektu przez Parafię p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa na podstawie protokołu odbioru robót
	liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i oświatowych	rocznie przez Parafię p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa
remont i przebudowa domu parafialnego	liczba istniejących obiektów przystosowanych do pełnienia nowych funkcji w Żelechlinku	jednorazowo na zakończenie realizacji projektu przez Parafię p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa na podstawie protokołu odbioru robót
	liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i oświatowych	rocznie przez Parafię p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa

* wartości wskaźników wskazane są w kartach informacyjnych projektów.

źródło: opracowanie własne.

3. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY SKUTECZNOŚCI REALIZOWANYCH PROJEKTÓW

Program Rewitalizacji będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy raz w roku, na podstawie raportu ze stopnia osiągnięcia zakładanych celów oraz poziomu realizacji przyjętych projektów i przedstawianego do wiadomości Komitetu Rewitalizacji. Głównymi obszarami monitorowania programu rewitalizacji będą:

- cel główny, tj. aktywizacja społeczności lokalnej dla zapewnienia jak najlepszych warunków życia i cele strategiczne: aktywizacja gospodarcza mieszkańców Żelechlinka, zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Żelechlinka oraz podniesienia jakości życia mieszkańców Żelechlinka, w zakresie prowadzonych działań
- projekty rewitalizacyjne (podstawowe i uzupełniające), w zakresie postępu rzeczowego oraz zgodności z przyjętymi ramami finansowymi.

Proces monitorowania polegał będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych celów wytyczonych w programie i realizowanych projektach oraz zmian otoczenia, które mogą mieć wpływ na stopień realizacji programu. Monitorowanie odbywać się będzie metodami jakościowymi (ocena subiektywna) i ilościowymi (ocena obiektywna) w oparciu o opinie i dane zebrane i opracowane przez Urząd Gminy w Żelechlinku. Ocena jakościowa oparta będzie na prowadzonych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji sondaży w formie internetowej i tradycyjnej (papierowej), których celem będzie uzyskanie wiedzy na temat szerokiego odbioru społecznego i ogólnej oceny osiągnięć PR. Ocena ilościowa oparta będzie na danych, przygotowanych przez komórki organizacyjne Urzędu Gminy i jednostki organizacyjne gminy oraz dane statystyczne.

Na podstawie raportu z monitoringu celów i projektów, który zostanie opracowany w połowie okresu obowiązywania Programu Rewitalizacji, Komitet Rewitalizacji przeprowadzi ewaluację. Celem oceny będzie stopień osiągnięcia celów oraz poziom realizacji projektów rewitalizacyjnych. W przypadku, gdy realizowane działania nie przyczynią się do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji, konieczna będzie aktualizacja programu rewitalizacji. Ewaluacja zostanie także przeprowadzona na zakończenie obowiązywania programu rewitalizacji w celu sprawdzenia jego skuteczności.

IX. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Realizacja Programu Rewitalizacji wymaga takiego zaprojektowania działań rewitalizacyjnych, aby były one możliwe do przeprowadzenia w ramach funkcjonującego w gminie systemu zarządzania. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza efektywne współdziałanie wszystkich służb publicznych oraz wzajemne uzupełnianie się ich działań i stosowanych procedur dla jak największej efektywności prowadzonych działań rewitalizacyjnych.

Zaprojektowane działania nie wykraczają poza ramy działania gminy Żelechlinek, prowadzonych w ramach:

- zarządzania strategicznego i operacyjnego, prowadzonego przez władze gminy,
- zarządzania finansowego i polityki rachunkowości gminy,
- zapewnienia partycypacji społecznej,
- stymulowania rozwoju społecznego w ramach realizacji zadań społecznych i współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- stymulowania rozwoju gospodarczego poprzez wpływanie na warunki prowadzenia działalności gospodarczej,
- zarządzanie projektami, w tym tymi, które uzyskały dofinansowanie ze środków zewnętrznych,

Gmina Żelechlinek nie realizowała dotychczas działań rewitalizacyjnych, niemniej opierała swój rozwój o Plan Rozwoju Lokalnego, którego cele i działania zmierzać miały do zapewnienia gminie zrównoważonego rozwoju i zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych. Z działań rozwojowych zapisanych w Planie Rozwoju Lokalnego zrealizowano m.in.: budowę letniej sceny przy budynku OSP, remonty budynków samorządowych, czy zagospodarowanie terenów w sołectwach Karolinów i Lesisko.

X. INFORMACJA O PRZEPROWADZENIU STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2016r., poz. 353 ze zm.) zwanej dalej ustawą ośo, „Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

1) koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego;

2) polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;

3) polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione w pkt 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.”

Zgodnie z art. 47 ustawy ośo Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione w art. 46, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57, organ opracowujący projekt dokumentu stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Niniejszy dokument nie należy do dokumentów wymienionych w art. 46 ust. 1, gdyż nie dotyczy koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego;

Aby dokument należał do dokumentów wymienionych w art. 46 pkt. 2 ustawy ośo dokument musiałby spełniać jednocześnie następujące przesłanki:

- musi być projektem polityki, strategii, planu lub programów dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu,
- musi być opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji lub zgodnie z art. 56 ustawy ośo podmioty niebędące organem administracji
- musi wyznaczać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Powyższy dokument nie zawiera ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dlatego nie może być zakwalifikowany do przedsięwzięć wymienionych w art. 46 ust.2 ustawy ośo.

Niniejszy dokument nie należy do dokumentów wymienionych w art. 46 ust. 3, gdyż terenie Gminy Żelechlinek oraz w bezpośrednim sąsiedztwie nie znajdują się obszary Natura 2000 na które mogłyby oddziaływać przedsięwzięcia zawarte w programie rewitalizacji

Dokument nie należy także do dokumentów wymienionych w art. 47 ustawy ooś. Nie stwierdzono, że dokument może wyznaczać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ani realizacja postanowień tego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym stwierdzono, że Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020 nie należy do dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

SPIS TABEL

Tabela 2. Wykaz sołectw gminy Żelechlinek i liczba ich mieszkańców	7
Tabela 2. Populacja gminy Żelechlinek w latach 2006-2016	8
Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Żelechlinek w latach 2006-2016	8
Tabela 4. Migracje w gminie Żelechlinek w latach 2006-2016	9
Tabela 5. Gęstość zaludnienia w gminie Żelechlinek na koniec 2016 roku	9
Tabela 6. Powody udzielenia pomocy i wsparcia w gminie Żelechlinek w latach 2014-2016	11
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku	12
Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku	13
Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku	14
Tabela 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku	15
Tabela 11. Liczba dzieci objętych dożywianiem w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku	16
Tabela 12. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w Zespole Szkół w Żelechlinku	17
Tabela 13. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Zespole Szkół w Żelechlinku	17
Tabela 14. Liczba uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum w Żelechlinku sprawiających kłopoty wychowawcze oraz mających problemy w nauce w roku szkolnym 2015/2016 roku	18
Tabela 15. Okręgi i frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu i Senatu w gminie Żelechlinek w 2015 roku	19
Tabela 16. Przestępstwa stwierdzone w gminie Żelechlinek w latach 2013-2016	21
Tabela 17. Liczba przestępstw w gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa w roku 2016	21
Tabela 18. Wskaźnika aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Żelechlinek w latach 2013-2016	22
Tabela 19. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa w 2016 roku	22
Tabela 20. Liczba zamkniętych lub zawieszonych podmiotów gospodarczych w gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa w 2016 roku	23
Tabela 21. Stopa bezrobocia (%) w gminie Żelechlinek w latach 2006-2016	24
Tabela 22. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Żelechlinek z podziałem na sołectwa na koniec 2016 roku	25

Tabela 23. Wykaz i stan dróg powiatowych na terenie gminy Żelechlinek	28
Tabela 24. Stan dróg w gminie Żelechlinek na koniec 2016 roku	29
Tabela 25. Podsumowanie występowania negatywnych zjawisk w gminie Żelechlinek – sfera społeczna	32
Tabela 26. Podsumowanie występowania negatywnych zjawisk w gminie Żelechlinek – sfera gospodarcza	33
Tabela 27. Przyczyny objęcia pomocą społeczną mieszkańców sołectwa Żelechlinek w 2016 roku	37
Tabela 28. Karta projektu rewitalizacyjnego „Aktywizacja osób bezrobotnych”	49
Tabela 29. Karta projektu rewitalizacyjnego „Rewitalizacja centrum Żelechlinka”	51
Tabela 30. Karta projektu rewitalizacyjnego „Zagospodarowanie terenu przy scenie letniej w Żelechlinku”	54
Tabela 31. Karta projektu rewitalizacyjnego „Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku”	56
Tabela 32. Karta projektu rewitalizacyjnego „Targowisko”	58
Tabela 33. Karta projektu rewitalizacyjnego „Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Św. Bartłomieja Arcybiskupa”	61
Tabela 34. Karta projektu rewitalizacyjnego „Remont i przebudowa domu parafialnego”	63
Tabela 35. Komplementarność projektów podstawowych i uzupełniających	66
Tabela 36. Indykatywne ramy finansowe dla podstawowych projektów rewitalizacyjnych	71
Tabela 37. Indykatywne ramy finansowe dla uzupełniających projektów rewitalizacyjnych	73
Tabela 38. Konsultacje społeczne związane z realizacją projektu opracowania Programu Rewitalizacji	75
Tabela 39. Wskaźniki realizacji założonych produktów i rezultatów	77

SPIS RYSUNKÓW

Ryc. 1. Położenie gminy Żelechlinek w powiecie tomaszowskim	5
Ryc. 2. Mapa gminy Żelechlinek	6
Ryc. 3. Obszar zdegradowany gminy Żelechlinek – sołectwo Żelechlinek	35
Ryc. 4. Obszar rewitalizacji w gminie Żelechlinek – miejscowość Żelechlinek	40